

39-1

Winter 2022

OTGB

Oostgeldeners Tijdschrift voor
Genealogie en Boerderijonderzoek

-
- + Erven Heerdinck, Nijhof en Klein Gebbinck te Beltrum
 - + Parenteel Berent Jansen op De Schipbeeke
 - + Berendt Zesinck en de Nederlandse Opstand
 - + De rijke geschiedenis van een klein huis in Bronkhorst
 - + Parenteel van Peter Jansen Pennekamp - Deel 2
 - + Hendrik te Winkel is er helemaal klaar mee

Inhoud

Jaargang 39 nummer 1

Erven Heerdinck, Nijhof en Klein Gebbinck te Beltrum - deel 1	Thijs Nieuwenhuis	3
Parenteel Berent Jansen op De Schipbeeke	Mevr. J. Bakker-ten Have	11
Berendt Zesinck en de Nederlandse Opstand	Rob Seesink	19
De rijke geschiedenis van een klein huis in Bronkhorst	Arno Overmars	27
Parenteel van Peter Jansen Pennekamp - deel 2	Wim Jansen	32
Hendrik te Winkel is er helemaal klaar mee	Alice Gerritsen	37

Redactie

Voor u ligt een geheel vernieuwde uitgave van het Oostgelders Tijdschrift voor Genealogie en Boerderijonderzoek oftewel OTGB. Na de aanmelding van nieuwe redactieleden hebben we om te beginnen de koppen bij elkaar gestoken om te bekijken hoe we het OTGB wat vorm en inhoud betreft, kunnen laten voldoen aan de eisen die we nu stellen. Dit heeft geresulteerd in een frisse nieuwe verschijningsvorm, zowel buiten- als binnenkant, met voor elk kwartaal een herkenbare vormgeving, afgestemd op de seizoenen.

Verder zijn er enkele nieuwe rubrieken toegevoegd, waar ook de lezer meer bij betrokken wordt (zie bijv. blz. 40). Wat gebleven is zijn natuurlijk de bekende rubrieken als parentelen, kwartierstaten en de daar aan gerelateerde verhalen, boerderijonderzoeken en verhalen over bijzondere personen en gebeurtenissen in Oost-Gelderland, maar ook de boekbesprekingen met de link naar het EHDC.

Wij hopen dat u veel leesplezier mag ervaren met het vernieuwde OTGB en wij zijn benieuwd wat u ervan vindt (redactie@otgb.nl)!

De redactie

OPROEP

Om zo'n mooi blad 4x per jaar aan u te kunnen sturen zijn wij wel afhankelijk van uw inbreng. Dus heeft u een parenteel, kwartierstaat of een mooi verhaal, neem dan contact op met de redactie.

Wij plaatsen het graag!

Bestuur

'Tweeduizend en tweeëntwintig', een nieuw jaar is begonnen en als bestuur van de stichtingen EHDC en OSGB zijn we zeer verheugd met de nieuwe layout van het OTGB, dat nu voor u ligt of door u op uw scherm wordt gelezen in de digitale versie. We hopen dat deze vernieuwing mag bijdragen aan uw leesplezier. Tevens willen wij u als lezer oproepen uw prachtige ontdekkingen met ons en alle abonnees te delen. De redactie is u dankbaar voor de bijdrage.

Namens het bestuur van genoemde stichtingen,

Henk Navis
waarnemend voorzitter

Agenda

2022

12 maart Boekenmarkt/Open dag EHDC 10-14 uur. Gezellige boekenmarkt met o.a. gratis tijdschriften van verschillende historische verenigingen. Tevens gelegenheid om het documentatiecentrum te bezoeken. Dit alles aan de Prinsenstraat 27 te Aalten.

23 mei t/m 4 juni

'Achterhoekers en West-Münsterländer op drift'. Tentoonstelling over emigratie; Ging mijn familie ook? De tentoonstelling is te zien in het documentatiecentrum EHDC, Prinsenstraat 27 te Aalten.

Kijk voor de actuele situatie in verband met eventuele maatregelen op de website www.hdcaalten.nl.

Erven Heerdinck, Nijhof en Klein Gebbinck te Beltrum - deel 1

Eigendoms- en bewonersgeschiedenis van 3 Beltrumse boerderijen.

Thijs Nieuwenhuis, nieuwenhuis.thijs@gmail.com

Heerdinck, Nijhof en Klein Gebbinck, drie Beltrumse boerderijen. Heerdinck (ook wel Borgijink) is verwoest tijdens de storm van 1927 en herbouwd aan de Grolseweg 27, Nijhof staat er nog steeds (Zieuwentseweg 4) en Klein Gebbinck is rond 1910 gesloopt (stond ter hoogte van de huidige Abbinksweg 8).

Alle drie de boerderijen zijn gelinkt aan één familie, die wisselend over ca. 150 jaar de drie namen van de boerderijen als achternaam gebruikte. Vanuit elke 'boerderijnaam' zijn verschillende familietakken ontstaan. Van één van de takken Klein Gebbinck stamt de schrijver van komende artikelen af. Sinds een jaar of tien doe ik genealogisch onderzoek naar de familie Klein Gebbinck en aanverwante takken (zie het parenteel van Gerrit Nieuwhof OTGB 1e kwar. 2015) en ben ik zodoende deze drie boerderijen op het spoor gekomen. Gerelateerd aan Heerdinck is Kleine Heerdinck

(alias De Smitte) en Klein Gebbinck is dat aan Groot Gebbinck. Zoekend naar ontbrekende puzzelstukjes om families met elkaar te linken, ben ik in diverse archieven, o.a. het Oud Rechterlijk Archief van de Heerlijkheid Borculo, verpondingen en markeboeken etc. onderzoek gaan doen. Dit heeft geresulteerd in een document waarin ik op chronologische volgorde de eigenaren van de verschillende erven heb vermeld. Daar heb ik soms ook aanvullende informatie aan toegevoegd, bijvoorbeeld genealogische. De bevindingen zullen verspreid over meerdere uitgaven van het OTGB gepubliceerd worden, aangevuld met foto's en documenten.

Bij deze wil ik ook een ieder nogmaals hartelijk bedanken die, in welke vorm dan ook (bijv. transcriberen van oude aktes), heeft bijgedragen aan deze artikelen.

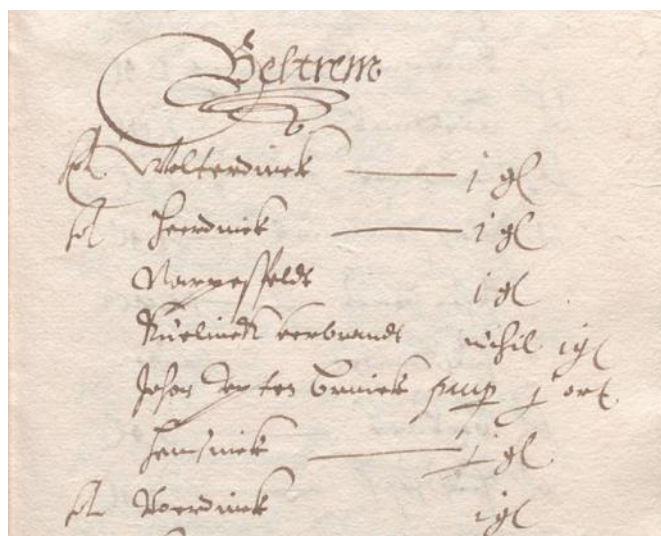
Erve en goed Heerdinck te Beltrum

Eigenaren in de afgelopen eeuwen.

De eerste vermelding tot nu toe gevonden van erve en goed Heerdinck is in de Civiele procesdossiers van het Hof van Gelre en Zutphen uit 1613. Daarin vinden we een afschrift van het Schattingregister van De Heren van Borculo uit 1529. Het erve en goed werd geschat op 1 gulden.

In de zestiende eeuw gebruikte men het woord schatting om er de belastingheffing mee aan te duiden. Deze schatting was een soort vermogensbelasting, die in twee 'beden' werd geïnd: in het voorjaar "up meij" en in het najaar op Martini (11 november).

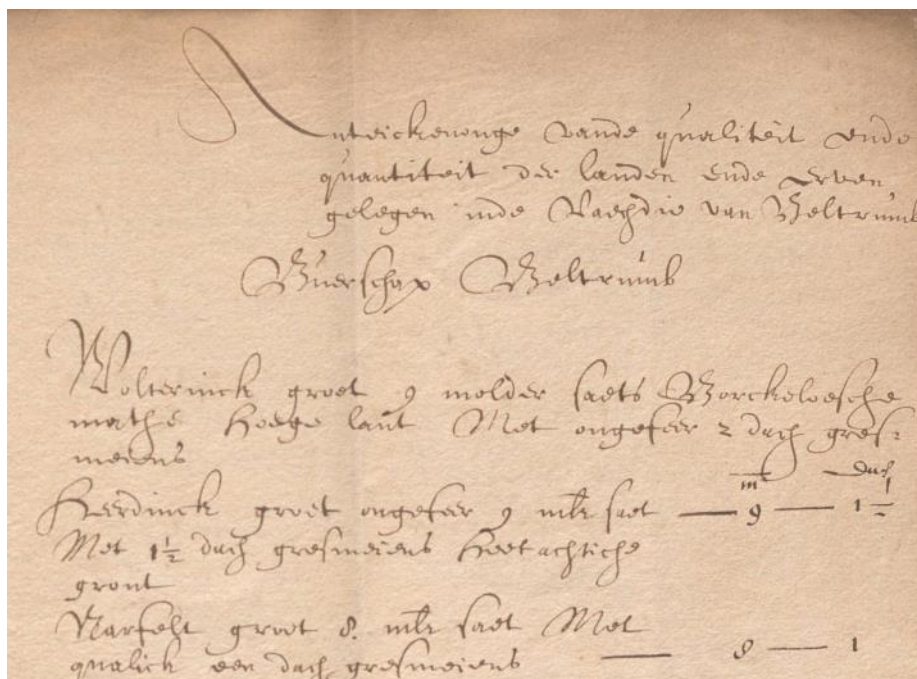
In een akte van **03-12-1538** vinden wij: *verdeling van een erfenis: tussen Aleid, weduwe van Rutger von Diepenbroick toe Tenckinck, en haar zonen Jürgen en Derick enerzijds en Anna von Eyll weduwe van wijlen Rutger von Diepenbroick tot Cortenhorn en haar dochters Joist en Hylleke evenals de voogden van de dochters: Zeyne von Welvelde, Hinrich van Dungeln en Hinrich*

Detail van het Schattingsregister uit 1529. Als 2e wordt genoemd Heerdinck 1 gl.

van Diepenbroick toe Bolderen. Daarin staat dat Aleyd de goederen Geverdinck en Wolterdinck ontvangt en de Belens-Kampchen en de grond waar Van Zutphen het hout gekocht heeft, bij de Meckinckhorst, verder het Jarlingesstuk, Suyrbomesstuk en Veluwessoem en 2

woeste stukken achter Lambert Reynerdes Kamp en het door Hinrich Pyper gecultiveerde stuk land in Beltenter Esch en de tiende in Medchoe; en zij moet de andere partijen elk 125 goudgulden betalen (d.w.z. 7 goudgulden Emdisch = 6 goudgulden). Anna krijgt de goederen **Heerdink** en Wenckinck, het huis in Groenlo met 3 tuinen; een stuk land genaamd "de swarte Griete", de Kykers Brede in Stadesesch, de Aurwende en Bredekamp, 1 stuk land achter Hinrick Geverdincks Kamp, de helft van de Oldermathe, gelegen in de Sywende, en de grond waarvan het hout is verkocht aan Arndt Mollers, bij de

Detail van het 'Verbaell der Vaegdien van Beltrum', met als 2e genoemd: Heerdinck.

Luycken. Heinrich ontvangt de goederen Ghebbinck en Kulyneck, de andere helft van de Oldermathe, de Lange-stuck bij Bredenbome, de Hannekamkensstuck, een stuk Rosschenland naast Werner Dubbelden Land, genaamd de Nyehuser Geer.

Op basis van deze akte van verdeling zouden we kunnen stellen dat ten tijde van de schatting in 1529 Rutger von Diepenbroick tot Cortenhorn het goed Heerdink in leen had van de Heer van Borculo. Rutger von Diepenbroick tot Cortenhorn is een zoon van Herman von Diepenbroick en Hilleken von Rhemen zu Travenhorst und Poelwijck, geb. ca. 1468, overl. 1537. Rutger is vermoedelijk door vererving via zijn vader beleend met het goed Heerdink.

In de eerder genoemde 'Civiele procesdossiers van het Hof van Gelre en Zutphen' uit 1613 vinden we ook een afschrift van het 'Schattingregister van De Heren van Borculo' uit **1553-1554** en **1570-1571**. Daarin wordt beide keren **Heerdinck** geschat op 1 gulden.

In de leenregisters van Borculo vinden wij de volgende omschrijving:

*Het erve en goed **Heerdinck**, met sijn tebehoren, in onse heerlijkheid Borculo, voogdie Beltrum, kennelijk gelegen, en ten Zutphenschen regten leenroerig.*

Er wordt geen datum vermeld vanaf wanneer het goed in leen is gegeven. In ieder geval wordt op 20-12-1615 door een uitspraak van het Hof van Gelder-

land Borculo als Zutphens leen dan geschonken aan graaf Joost van Limburg-Stirum.

Het 'Verbaell der Vaegdien van Beltrum' (Lijst van landerijen en erven in de voogdij Beltrum, 17e eeuw (1616-1640)) vermeldt:

Heerdinck. Groet ongeveer 9 molder saet. Met 1 ½ dach gresmeiens. Heetachtige gront.

Deze lijst heeft mogelijk gediend voor de samenstelling van kohieren of maancedullen van de verponding. 'Heetachtige gront' is deels met heide begroeide grond.

Op **19-02-1627** geeft Gerhart Meijerinck als gevolmachtigde van de Edele en Eerwaardige **Diterich van Dienborch van Rhenen** en Hans Willems van Rhenen te kennen dat zijn principalen voorts opgebeurd en ontvangen hebben van Mr. Abraham Wildeman en Claesken, echtgenoten, de somma van twaalfhonderd daalders, waarvoor zij verpand hebben aan deze Wildeman en zijn huisvrouw hun gehele **erve en goed Heerdinck** met alle toebehoren zoals dat gelegen is 'onder die klokke van Groenloe in dese saelicheit buyrschap Beltrum an den Culinckbrinck'.

25-11-1631 verzoekt Claessken Hillebrants, dan weduwe van Abraham Wildeman, samen met haar zoon Gerit Wildeman de bouwman (pachter) van het goed **Heerdinck** haar de vruchten en het profijt te leveren waar zij recht op heeft als pandhoudster van het goed.

Diterich van Dienborch van Rhenen is een neef van Hilleken von Diepenbrock (zu Kortenhorn). Hilleken is een dochter van Rutger von Diepenbroick zu Cortenhorn en Anna von Eyll en getrouwd met Lubbert von Rhemen zu Rhede. Diterich kwam in het bezit van het goed Kortenhorn nadat Margaretha Clara Droste, dochter van Sanders von Droste von der Becke en zijn vrouw Anna von Rhemen (dochter van Lubbert en Hilleken), afstand deed van de landgoederen Rhede en Cortenhorn ten gunste van Dietrich Dienberg van Rhemen. Zij behoorde al in 1606 tot het klooster. Het is niet bekend of hij zo ook het goed Heerdink in bezit heeft gekregen. Na 1613 ondernam Diterich van Dienberg grote bouwplannen, zo niet zelfs complete nieuwbouw, want het voormalige Kortenhornhuis wordt ook wel 'Dienberg' genoemd. Waarschijnlijk was hij door erfenisgeschillen rijk geworden en kon hij zich deze bouwactiviteiten dus veroorloven. En hij leende dus ook grote geldbedragen, zoals hierboven beschreven, waarvoor hij zijn bezittingen verpandde.

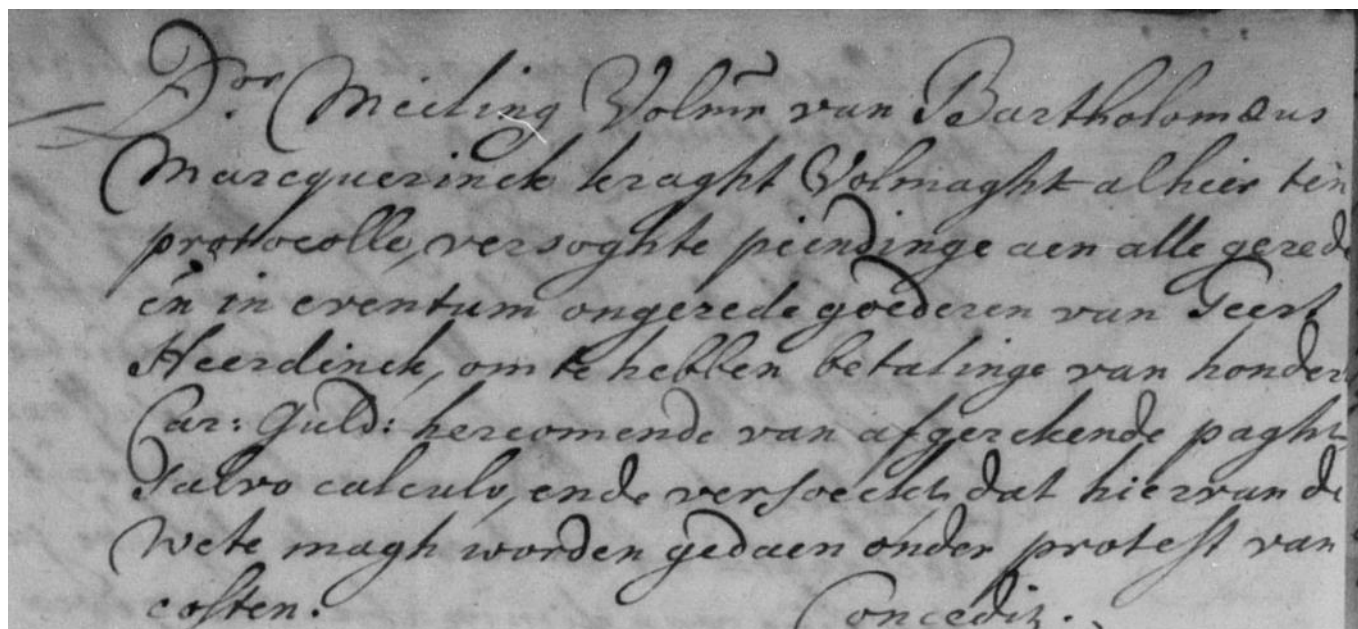
Het originele Verpondingskohier uit **1646**, buurschap Beltrum noemt het volgende over **Heerdink**: **Herdinck**. Toestendich joncker Dyenborch van Rhemen toe Boeckholt. Daervan den uytganck 3 schepel roggen aen Sijn Genade. Item 3 gulden und 2 stuver pertenholtz, ein schepel missaet, 4 stuiver goetsgelts, tot laste van den bouwman. Is groet van geseij 11 ['10' doorgehaald] molder, tientvrij, lichte garve. Gaerdelant ½ molder, 2 dachwerck. Doet ter pacht 10 molder roggen end 7 molder boeckweyten, 5 pont vlas. Van huys und hoff

ein pachtvercken, wort betaelt 3 daler. Pontschattinge: 10 gl. 1 st. . Doet in 't geheel: 104-1-6 95-15-0

In een akte van **15-06-1646** laat dr. Henrick van Trier als volmachtiger van Anna Luininck, weduwe van zaliger Jan Dircks van der Werf, arrest doen op 'alle die goederen toebehorende for Diderick van Rhemen tot Cortenhoorn end principalick op het goet oft meliorat.. van het erve **Heerdinck** in die voogdij Beltrum gelegen, om betalinge te hebben die somma van 135 gld 5 stuiver bij obligatie getekend den 7 februari 1638 met den interesse vandien a tempore mora mitsgaders ook om betaling te hebben de somma van 57 gld 17 stuivers 12 penningen rijnds'.

Op **11-12-1688** is in het Oud Rechterlijk Archief Borculo (ORAB) genoemd dat **Geert Heerdinck** zijn pacht niet heeft betaald. Daarom vraagt **Bartholomeus Marquerink** het gerecht om beslag te leggen op zijn roerende en evt. onroerende goederen. Het is niet duidelijk waarvoor de pacht betaald moet worden. **Heerdinck** lijkt hier alleen als zijn achternaam gebruikt te worden. Er is hier geen sprake van een 'erve en goed Heerdinck'. Bartholomeus Marquerink wordt pas in 1710 (officieel) eigenaar van erve en goed **Heerdink**.

Frederik Wilhelm graaf tot Limburg etc. treedt op **10-10-1710** op als in hoedanigheid van leenheer (verpachter van land). Hij verklaart dat zowel hij als zijn eventuele opvolgers het erve en goed **Heerdink** hebben ontslagen van de leenplicht. Dit op verzoek van (en tegen betaling van een bedrag door) Bartholomeus

Door Meining Volm van Bartholomeus
Marquerinck kragt Volmaght alhier ten
protocolle versoghtte piendinge aen alle gered
en in eventum ongerede goederen van Geert
Heerdinck, om te hebben betalinge van honder
Car: guld: hercomende van afgerkende paghe
salvo calculy ende verfoecht dat hier van de
wete magh worden gedaen onder protest van
coften. Concedij.

Akte van 11-12-1688 uit het Oud Rechterlijk Archief Borculo waarin genoemd dat Geert Heerdinck zijn pacht niet heeft betaald. Het is niet duidelijk waarvoor de pacht betaald moet worden.

Marquerink en zijn huisvrouw. Die leenplicht zal ook niet meer gelden voor latere erfgenamen van Bartholomeus. **Heerdink** is leenroerig geweest maar wordt nu verklaard als zijnde vrij en allodiaal. Dus is daarmee nu eigendom van Marquerink. Marquerink mag voortaan, net als met zijn andere vrije en allodiale goederen, doen wat hij wil. Frederik Wilhelm renuntiëert (ziet af van) alle rechten enzovoort.

Op **22-10-1710** lenen **Bartholomeus Marquerink** en zijn echtgenote **Aleida Hellenraets** geld van Berent ter Bught. **Heerdink** dient als onderpand. Bartholomeus Marquerink uit Borculo is op 13-09-1671 getrouwd met juffr. Aleida Helraets uit Zutphen. Voorts verkoopt **Aleida Hellenraets**, dan als weduwe van Bartholomeus Marquerink, geassisteerd door haar neef Bernard Adolph Roelofsen op **29-05-1713** en draagt over aan **Berend Renderink** (de jonge) haar eigendom **Heerdink** met alles wat daar bij hoort: d.w.z. alles wat door de huidige bouwman gebruikt wordt en in zijn bezit is. Maar er buiten vallen de verpondingen en de zes diensten die jaarlijks aan Huis Borculo geleverd moeten worden. In mindering op de koopsom wordt gebracht dat wat betaald moet worden aan Berent ter Bught. Berend Renderink verkoopt het goed op **12-11-1714** aan **Bernardt Holtbarent**, burgemeester, te weten: *de helft van het goed Heerdink, en alle de helfs bouwland, hoij en wijdegronden voorts oude en nieuwe reght en geregtigheden.*

Op **25-01-1720** wordt in een akte in het ORAB de volgende personen genoemd: Herman Plegher, gevolmachtigde van Henr. van Essen, ontvanger-generaal van de Graafschap Zutphen en Burgemeester **Bernhard Holtbarent**, beurder der verpondingen in Borculo. Die laatste heeft nog steeds het belastinggeld niet aan de eerste afgedragen. Gebeurt dat binnenkort nog steeds niet, dan eist de ontvanger-generaal het vierde deel op van het goed Gebbink, en het gehele goed **Heerdink**. ... *dan mede van sodanen kapitaal (en ook nog het geld) als ten dienste van hem door ritmeester Ranès verbonden ad 1000 gld verhypotheekeerd in 7 stukjes bouwland zo Nieskes bouwt (waarop Nieskes boert), voorts van 132 gld zo in de Hulshorst door Jan Heerdink ten profijte van hem is hypotheceert....*

Anno **1720 den 15 aug.** is deese onderstaende acte fesseer: overgegeven door de Heer Dr: Herman Pleghes ten fine van proth: en registr: Wij Fredrick **Wilhelm graeff tot Limbourgh en Bronckhorst Heer tot Borcu-**

loo x x x doen te weeten en certificeeren cragt deses dat wij aen den **Heer Herman Otto, Christoffer, Hendrietta Elisabeth Jacoba en Aleijda van Munster** nage-laeten kinderen van salige Dr: H. van Munster hebben gecedeert getransporteert en overgedraegen **vant Erve en goedt Heerdinck** in Beltrum geleegen hebben verkreegen en geobtaineert gehadt niets van dien uijtgesondert, ...ter somme van vierduysent en vijff gul-dens In waerhijskennisse hebben wij deesen eigenhandigh gesegelt en geteeckent op onsen Hogen Huijse Borculoo den 23 julij 1720.

Hieruit blijkt dat Bernhard Holtbarent blijkbaar niet het belastinggeld heeft afgedragen waardoor hem het erve en goedt Heerdinck is ontnomen en dat wordt nu weer verkocht voor fl. 4005,- aan Herman Otto, Christoffer, Hendrietta Elisabeth Jacoba en Aleijda van Munster.

In het 'Markeboek van de voogdij Beltrum 1685-1784' wordt genoemd dat **Christoffer van Münster** onder andere wegens **Heerdink** aanwezig is op de markendag voor Beltrum en Lintvelde van **03-11-1723**. Volgens hetzelfde boek is op de tweede markendag van Beltrum en Lintvelde op **14-09-1724** de heer **Herman Otto van Münster** wegens **Heerdink** aanwezig.

Kaart van De heerlijkheid Borculo en gebied van Groll. Een detailkaart van het kwartier van Zutphen, door J. Keizer uit 1741. Links van het Gebied van Groll ligt de Voogdij Beltrum.

De Maancedullen, bij Gedeputeerden ingekomen ter-voldoening aan de kwartiersresolutie van **06-06-1771, 1771-1772** vermeldt:

Het **Erve Heerdink** de Heren **Johan Antoni Heidenrijk, Harmen Otte Volbier en Juff. A.N.E. Volbier** eigen. f 17-10-0

Johan Antoni Heidenrijk (zoon van Menso Heijdenrijk) trouwt op 21-04-1739 Johanna Catharina Volbier. Zij is een dochter van Theodorus Vincentius Volbier en Anna Christina van Münster. Dochter Aletta Christina Hendritta Heidenrijk trouwt op 18-02-1764 Warnerus Helmig, zoon van Hendrik Helmig. Met A.N.E. Volbier wordt zeer waarschijnlijk A.M.E. Volbier bedoelt.

Het 'Markeboek van de voogdij Beltrum 1685-1784' meldt dat voor **Heerdink** aanwezig zijn op de markendag van **09-06-1784**:

Johan Antoni Heijdenrijk, eygenaar van tweederde van **Heerdink**

Meester **Michil** van **Basten**, eygenaar van het derde part van **Heerdink**

Michiel van Basten is op 12-02-1757 in Groenlo getrouwd met A.M. Elisabeth Volbier, dochter van Theodorus Vincentius Volbier. Hij is dan weduwnaar van Jacoba Elisabeth Starink.

Het Resolutienboek over taxatien in den 20sten, 40sten en 80sten penning meldt op **18-04-1798** een rekest van **Johan Herman Heydenrijck**, als erfuiters van de boedel en nalatenschap van zijn tante **Anna Marija Eeliesebeet Volbier**, weduwe van mr. Michal Willem Antonijus van Basten, houdende dat door haar overlijden op 03-02-1798 te Groenlo, op hem, zijn twee broers en zuster en op wijlen zijn broers- en zusterskinderen waren vervallen:

1. een huis binnen de stad Groenlo in de Beltrumse straat

...

6. een derde deel van het **erve Heerdink** in Beltrum

...

17. een obligatie ten laste van het voormalige Kwartier van Zutphen. De collaterale impost van de 40e penning wordt door de gecommiteerden tot de financiën getaxeerd op 232 guldens, 8 stuivers en drie penningen.

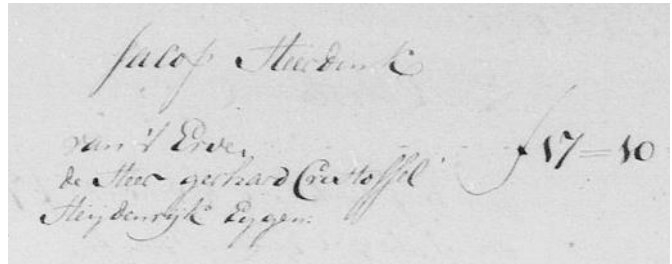
Johan Herman Heydenrijck z. van Johan Antoni Heidenrijk en Johanna Cathar. Volbier. Anna Marija Eeliesebeet Volbier is begraven in Groenlo op 05-02-1798.

In het Verpondingsboek van **1802** van de heren van Borculo wordt voor het eerst een bewoner genoemd,

namelijk **Jacop Heerdink**, ook wel **Jacob Huiskes** (zie verder: *Bewoners Erve Heerdink te Beltrum OTGB 2022-2*):

Jacop Heerdink van 't Erve

de heer **Gerhard Christoffel Heidenrijk** eigen f 17=10=

Detail uit het Verpondingsboek van 1802, waarin voor het eerst een bewoner genoemd.

Gerhard Christoffel Heidenrijk (gedoopt Groenlo, 19-11-1756) is een zoon van Johan Antoni Heidenrijk en Johanna Catarina Volbier. Dezelfde **Gerhard Christoffel Heidenrijk** wordt in het bevolkingsregister van Beltrum van **1817** genoemd als eigenaar.

Detail van de kadastrale kaart uit 1832 met Heerdink.

De aanwijzende tafels, behorende bij de kadastrale kaarten **1811-1832**, vermelden als eigenaar van het **erf Heerdink** (E 2061) de heer **Jan Hendrik Batenburg**, vrede-rechter te Groenlo. Het erf beslaat dan 930 m² en omvat een huis en schuur. Het valt onder klasse 1 belastbaar inkomen f 2,23, gebouwklasse 7 belastbaar inkomen f 9,00. Naastgelegen een tweetal boomgaarden en enkele wei- en bouwlanden.

Jan Hendrik Batenburg is getrouwd met Maria Helena Catharina van Basten (gedoopt Groenlo, 03-05-1750), dochter van Michal Willem Antonijus van Basten en Jacoba Starinck. Ze woonden in het huis 'Van Basten-Van Asbeck' in Groenlo.

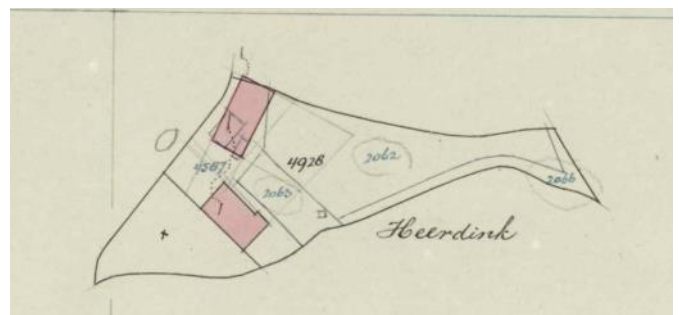
In 1859 worden **Johannis Casparus Antonius ten Bosch** (geb. Lichtenvoorde 11-03-1816, overl. Lichtenvoorde 02-03-1865) en verdere erven van **Henrica Maria Schoemaker** (ged. Groenlo 08-06-1787, overl. Lichtenvoorde 20-11-1857) eigenaar van het perceel (E 2061) waarop Heerdink staat. Johannis is een zoon van Johannis Bernadus ten Bosch en Henrica Maria Schoemaker. Henrica Maria is na het overlijden van Johannis Bernadus hertrouwd (Lichtenvoorde 20-01-1819) met **Jan Hendrik Antonie Van Basten Batenburg**. Jan Hendrik Antonie (ged. 12-05-1793, overl. Lichtenvoorde 27-01-1851) is een zoon van Jan Hendrik Batenburg en Maria Helena Catharina van Basten. Hij heeft het vermoedelijk geërfd van zijn vader, welke is overleden op 14-09-1833 (Groenlo).

Fragment van de zogenaamde Hulpkaart van het Kadaster met daarin de verbouwde boerderij Heerdink ingetekend. De boerderij is 'rechtgetrokken'. Het onderschoer is verdwenen en de uitbouw aan de voorzijde opgenomen in de plattegrond.

In 1890 is **Maria Helena Catharina van Basten Batenburg** (geb. 21-11-1819 Lichtenvoorde, overl. 04-08-1890 Oldenzaal) eigenaar van **Heerdink**. Zij is een dochter van Jan Hendrik Antonie Van Basten Batenburg en Henrica Maria Schoemaker. Op 18-08-1851 is zij te Lichtenvoorde getrouwd met Bernardus Josephus Christianus Essing (geb. 16-04-1825 Oldenzaal, overl. 20-01-1879 Oldenzaal, geneesheer), zoon van Hermanus Johannes Gerhardus Essing en Christina Victoria Kock. Ook op een veldkaart van het Kadaster uit 1890 wordt **Van Basten Batenburg** als eigenaar van Heerdink genoemd. Er is in die tijd een stuk aan de boerderij Heerdink bijgebouwd/verbouwd.

Na het overlijden van Maria Helena Catharina wordt haar zoon **mr. Johannes Henricus Antonius Maria Essin(k)(g)** eigenaar (geb. 11-06-1852 Oldenzaal, overl. 18-01-1918 Vught, burgemeester Oldenzaal 1884-1893). Hij zal uiteindelijk Heerdink verkopen. Na het overlijden van Maria Helena Catharina van Basten Batenburg wordt door haar zoon mr. Johannes Henricus Antonius Maria Essink in 1891 **Heerdink** verkocht aan **Johannes Hendricus Huiskes** (zie *Bewoners Erve Heerdink te Beltrum* (OTGB 2022-2)) die op dat moment de hoofdbewoner is.

Fragment van de Hulpkaart van het Kadaster met daarin de herbouwde schuur van Heerdink ingetekend.

De verwoeste boerderij Heerdink van de familie Borgijink. Deze stond nabij de huidige Ringweg 39 te Beltrum. Herbouw was niet meer mogelijk, daarom werd er een 300 meter verderop aan de Grolseweg een nieuwe boerderij gebouwd.

V.l.n.r.: Mevr. Leuekamp, Gerrit Borgijink, de kinderen Hendrik (Hendrikus Johannes), Anna (Hendrika Johanna), Jan (Gerardus Johannes) en Frans (Franciscus Gerardus Antonius) Borgijink, Leide (Aleida) Borgijink-Huiskes, Hendrik (Johannes Hendrikus) Borgijink, Mina Wiggers en Jans (Engelbertus Johannes) Huiskes. Met hoed Bernard van Schaik en daarnaast Frans van Schaik. Beide jongens daarvoor zijn onbekend.

Bron: collectie ECAL

De 2000 kg zware dorsmolen die uit de schuur werd gezogen en 100 meter verderop werd neergeworpen.
Bron: collectie ECAL

De schuur, gelegen naast de boerderij **Heerdink**, wordt in **1913** herbouwd. **Aleida Huiskes** wordt in **1916** eigenaar van **Heerdink**. Ze trouwt dat jaar met **Johannes Hendricus Borgijink** (zie *Bewoners Erve Heerdink te Beltrum (OTGB 2022-2)*). Vruchtgebruikers blijven dan haar vader **Johannes Hendricus Huiskes** en ongetrouwde ooms **Engelbertus Johannes Huiskes** en **Johannes Antonius Huiskes**.

Op **01-06-1927** trekt er een noodweer in de namiddag en vroege avond over de Achterhoek. Een buiencomplex gaat vanaf Millingen aan de Rijn over de Achterhoek via Twente naar Duitsland. Het gebied tussen Lichtenvoorde en Neede raakt het zwaarst getroffen. Ook Beltrum wordt zwaar getroffen. Enkele tientallen boerderijen worden verwoest en vele beschadigd. Ook **Heerdink**, boerderij en schuur, werd compleet verwoest. Een dorsmolen van 2000 kg wordt uit de afgesloten schuur gezogen en ongeveer 100 meter verderop neergeworpen.

Erve Heerdink zal niet meer op de oorspronkelijke plek worden opgebouwd. Er wordt door **Johannes Hendri-**

Interieur van Heerdink. V.l.n.r. Leide Borgijink-Huiskes, Frans Borgijink, Mina Wiggers (dienstmeid), Jan Huiskes met voor hem Jan Borgijink. Bron: collectie ECAL

cus Borgijink een nieuwe boerderij gebouwd aan de Grolseweg, ca. 300 meter verderop. De grond hiervoor hadden ze al in eigendom. In de archieven van het kadaster is terug te vinden dat de oude boerderij gesloopt is en het kavel samen met enkele omliggende kavels tot één gemaakt is.

Wanneer Aleida Huiskes sterft in **1935** wordt **Johannes Hendricus Borgijink** eigenaar van het perceel waarop **Heerdink** ooit heeft gestaan. Daarmee was zij de laatste eigenaar van de grond dat het nog bebouwd was. Tenminste 400 jaar lang is het bewoond geweest. In het Kadaster wordt rond 1935 nog steeds gesproken over 'op Heerdink Beltrum'.

Na het overlijden van **Johannes Hendricus Borgijink** in **1951** neemt zijn zoon **Franciscus Gerardus Antonius (Frans) Borgijink** de boerderij **Heerdink** over. Anno **2022** is de familie **H. Borgijink** (zoon van Frans) eigenaar van de boerderij **Heerdink** (Grolseweg 27 te Beltrum).

Er wordt de laatste hand gelegd aan de herbouw van de boerderij Heerdink aan de Grolseweg 27 te Voor-Beltrum, 1927/1928.

Personen op de foto: Achter v.l.n.r.: de opzichter, Jans Luttinkholt (Frankbaas). Leide Borgijink-Huiskes, onbekend, Jan Kip, 3 metselaars onbekend en Hendrik Borgijink (eigenaar). Voor v.l.n.r.: onbekend, Jan te Marvelde, Hendrik Luttinkholt, 2 personen onbekend.

Bron: collectie ECAL

Boerderij Borgijink (Heerdink) aan de Grolseweg 27 te Beltrum in 2016. Bron: Google Maps, streetview

Bronnen:

- Deposituim des Verein für Geschichte und Altertumskunde Westfalens, Abteilung Münster im Landesarchiv NRW Abteilung Westfalen. Findbuch: V 501u.*
- Gelders Archief - 0005 Staten van het Kwartier van Zutphen en hun Gedeputeerden, inv.nr. 434, 'Verbaell der Vaegdien van Beltrum'. Lijst van landerijen en erven in de voogdij Beltrum, 17e eeuw.*
- Gelders Archief - 0005 Staten van het Kwartier van Zutphen en hun Gedeputeerden, inv.nr. 383, Verpondingskohier buurschap Beltrum 1646 (origineel).*
- Gelders Archief - Leenboeken van Borculo*
- Gelders Archief - 0005 Staten van het Kwartier van Zutphen en hun Gedeputeerden, inv.nr. 418, Maancedullen, bij Gedeputeerde den ingekomen ter voldoening aan de kwartiersresolutie van 6 juni 1771, 1771-1772, Voogdij Beltrum 1 deel*
- Gelders Archief - 0005 Staten van het Kwartier van Zutphen en hun Gedeputeerden, inv.nr. 344, Resolutienboek over taxatien in den 20sten, 40sten en 80sten penning wegens collateraale successien, begonnen met 1e januarii 1798 en geëindigt met ultimo december 1802.*
- Gelders Archief - 0124 Hof van Gelre en Zutphen – 5052 Civiele procesdossiers, hoofdreeks, 1613, blz. 429/452/487.*
- Gelders Archief - 0378 Heren van Borculo, inv.nr. 54+, Leenprotocol, 1688-1723.*
- Gelders Archief - 0378 Heren van Borculo, inv.nr. 358, Verpondingsboek van Beltrum, 1802*
- Gelders Archief – Doop- Trouw- en Begraafboeken (www.genealogiedomein.nl)*
- Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers - Oud Rechterlijk Archief Borculo 193, 395, 412, 413, 490*
- Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers - Bevolkingsregister Beltrum, 1817.*
- Archief Kadaster*
- Drie zestiende-eeuwse belastingregisters (gepubliceerd in: Kleine Reeks, nr. 9 (2003), © Bennie te Vaarwerk, m.m.v. Henk Nijman).*
- Markeboek van de voogdij Beltrum 1685-1784, uitgave Stichting Stad en Heerlijkheid Borculo*
- De graven van Limburg Stirum in Gelderland en de geschiedenis van hunner bezittingen, De leenregisters van Borculo.*
- In de baan van de windhoos, B.H.M. te Vaarwerk, J. Braake en L.A. van Dijk*

Parenteel van Berent Jansen op De Schipbeeke

Aanvulling/correctie op 'Moord in het Noordijker Veld' (OTGB 2021-4).

Mevr. J. Bakker-ten Have, jenjbakker@hetnet.nl

- I.1 **Berent Jansen op de Schipbeeke**, zv Jan Berents Schipbeecke (op de Schipper) en Maria op die Schipbeecke. Gehuwd met **Mette Cloessen**.

Uit dit huwelijk:

1. **Herman Berentsen Schipbeeke** (zie II.1).
2. **Gerrit Berentsen Schipbeecke/Ten Broeke** (zie II.3).
3. **Jan Berents Schipbeeke** (zie II.5).
4. **Albert Schipbeecke**, ged. (NG) op 11.03.1666 te Lochem (getuige(n): Jan Schipbeck, Jan Nieuhof, Geertjen te Bijnschorst).

- II.1 **Herman Berentsen Schipbeeke**, ged. ca. 1654, *op de Schipbeeke*, zv Berent Jansen op de Schipbeeke (zie I.1) en Mette Cloessen. Getrouwd op 07.09.1684 te Gelselaar met **Engele Rengerinck**, ged. (NG) op 11.01.1657 te Gelselaar (getuige(n): Jan toe Hilhorst, Essele Bouhuis, Elske Rengerinck), dv Geert Rengerinck en Trijntje Wanninckhof.

Lidm. Diepenheim 28.9.1684. Gelselaar, Engele Rengerinck huisvrouw van de Diacon Herman Berendsen.

Uit dit huwelijk:

1. **Geertien Harmens Schipbeeke** (zie III.2).
2. **Berent Schipbeeke**, ged. (NG) op 18.03.1688 te Diepenheim.
3. **Geertruijd Hermens Schipbeeke** (zie III.5).
4. **Aaltjen Schipbeeke**, ged. (NG) op 28.03.1692 te Diepenheim.
5. **Jenneken Schipbeeke** (zie III.8).
6. **Hendrickjen Schipbeeke**, ged. (NG) op 01.01.1697 te Diepenheim.
7. **Goossen Schipbeeke**, ged. (NG) op 27.03.1701 te Diepenheim.

- II.3 **Gerrit Berentsen Schipbeecke/Ten Broeke**, ged. ca. 1655, zv Berent Jansen op de Schipbeeke (zie I.1) en Mette Cloessen. Getrouwd op 01.04.1688 te Gelselaar (NG) met **Aeltien Roelofs Haevers/Heuver**, ged. (NG) op 14.06.1657 te Gelselaar (getuige(n): Hendrick Alberts, Trijntien toe Rengerinck, Geertien toe Hilhorst), dv Roelof Heuver/In 't Hof, timmerman, en Geertien Rengerinck.

Lidm. Diepenheim 28.6.1685 Gerhardt Berentsen op de Schipbeke, kinderen heten Ten Broeke

Uit dit huwelijk:

Erfnaam:	Broekgerrit
Oudste vermelding:	ca. 1685, mogelijk eerder
Huidig adres:	Gelselaarseweg 10, Markelo
Historie boerderij:	Broekgait, ook wel aangeduid met de naam Broekheide, is de oudste boerderij in dit deel van het Stokkumberbroek. Aangezien in de kerkelijke registers van Markelo geen gegevens van de eerste bewoners voorkomen, omdat men kerkelijk op Gelselaar was georiënteerd, is moeilijk vast te stellen wanneer deze boerderij is gesticht. Waarschijnlijk is dit in de tweede helft van de 17e eeuw gebeurd. In een beschrijving van 1795 wordt de ligging van de boerderij als volgt aangegeven: "in het Stokkumberbroek, aan het Gelselaarsebroek, westwaards aan het Kagelink Slag, noordwaards aan het Deventer Hoofd en oostwaards naast het Stokkink Slagken".

1. **Berent Garretsen ten Broeke** (zie III.11).
2. **Geertjen Gerrits ten Broeke** (zie III.16).
3. **Merrijtien ten Broeke** (zie III.18).

- II.5 **Jan Berents Schipbeeke**, ged. ca. 1658, overl. v 1709. *Jan Berentsen onder Neede*, zv Berent Jansen op de Schipbeeke (zie I.1) en **Mette Cloessen**. Getrouwd op 22.08.1686 te Gelselaar met **Jenneken Hendriks op 't Naeselaer**, ged. ca. 1666, dv Hendrik Wolters Nascheler en Aeltien Schipbeeck. (Zij is later getrouwd op 20.05.1709 te Gelselaar met **Harmen ten Broeckhuijs** (den jongen), zv Jan ten Broeckhuijs/Huistede (senior) en Geertien Broeckhuijs. (*ouders speculatief*)
Uit dit huwelijk:
1. **Geertien Jansen Schipbeeke**, ged. (NG) op 14.10.1688 te Gelselaar (getuige(n): Hendrick Wolters, Trientien Rengerincks, Engele Schipbeeke).
 2. **Aeltien Jansen op de Schipbeeke** (zie III.22).
- III.2 **Geertien Harmens Schipbeeke**, ged. (NG) op 25.10.1685 te Gelselaar (getuige(n): Hendrik Berents, Aeltien Rengerinck, Aeltien Berents), dv Herman Berentsen Schipbeeke (zie II.1) en Engele Rengerinck. *Lidm. Geesteren 29.9.1703 Geertjen Berentsen alias Cunneman*. Getrouwd op 04.02.1703 te Diepenheim en op 25.02.1703 te Geesteren met **Reijnt Goosens Boevink** alias **Reijnt Kunneman**, ged. (NG) op 15.12.1678 te Geesteren, zv Goosen Boevinck en Jenneken Kunneman.
Lidm. Geesteren 24.04.1698 Reijnt Kunneman.
Uit dit huwelijk:
1. **Gerrit Kunneman**, ged. (NG) op 07.09.1704 te Geesteren.
Getrouwd op 20.10.1742 te Gelselaar met **Geertruijd s'Rouen**, ged. (NG) op 31.05.1716 te Gelselaar, dv Berent s'Rouen en Janmeeke/Janna Colckman.
 2. **Aaltjen Kunneman**, ged. (NG) op 02.01.1707 te Geesteren, overl. v 1752.
Getrouwd (1) op 17.07.1736 te Geesteren met **Jan Wepse**, zv Hendrik Wepse.
Getrouwd (2) op 04.03.1747 te Neede met **Christiaan Liefertink/Krebber/Wepse**, ged. (NG) op 08.11.1705 te Geesteren, zv Harmen Liefertink en Jenneken te Wesselshuijs.
- Rechterlijk Archief van Stad en Heerlijkheid Borculo - Toegangsnr. 3018 - Inventarisnr. 425*
Op den 25sten april 1769 hebben Christiaan Wepsen en Aaltjen Lammers eheluiden verbonden ten behoeve van Janna Teutelink, wedue van Arent te Boerman, voor eene capitale somma van één duizent en ses honderd Caroli guldens en daar op te verlopende renten hare plaatse de Wepse genaamt, bestaande in huijs, hof en kamp, alsmede in een weijde de Wepser mate, aan de eene kante aan Leppinks somp en aan de andere aan de Meijers mate de Bever genaamt, alsmede nog twee stukken land van twee molders gesaaijs, het eene de Haar naast Arent Heine-man en Harmen Stokkers, en het andere de Ruvekamp, naast de eene zijde van een geestelijk stukken land en de andere zijde van een stukje land so Gerrit ten Damme in Markvelde is toebe-hoorende, dan nog een molder gesaaij land op den Wuesten barg, met de eene zijde naast Roe-lof Krebbers en met de andere naast Geerlich Bakkemans land, en eindelijk nog een stukje lands van een molders gesaaij in den Assinks hoek, met de eene zijde naast Assinks en met de andere naast Wolberinks landerijen, te zamen in de voogdie Neede, boerschap Noordijk kennelijk gele-gen.
3. **Hendersken Kunneman**, ged. (NG) op 05.01.1710 te Geesteren. Getrouwd op 10.05.1738 te Geesteren met **Gerrit Hartgerink**, ged. ca. 1705, zv Derk Hartgerink.
(Hij was eerder getrouwd op 05.12.1733 te Geesteren met **Aaltjen Mol**, ged. (NG) op 01.07.1701 te Geesteren, dv Jan Mol en Henrica/Hendersken Haesselbergh.)
 4. **Trijntien Kunneman**, ged. (NG) op 10.07.1714 te Geesteren.
 5. **Berent Kunneman**, ged. (NG) 03.1717 te Geesteren.
 6. **Engeltien Kunneman**, ged. (NG) op 19.04.1726 te Geesteren.
 7. **Geertjen Kunnemans**. Getrouwd op 04.11.1751 te Geesteren met **Geert/Garrit Braskamp**, ged. (NG) op 08.09.1726 te Geesteren, zv Garrit Braskamp en Gerritjen/Geertjen Roeterink.
- III.5 **Geertruijd Hermens Schipbeeke**, ged. (NG) op 23.02.1690 te Diepenheim, dv Herman Berentsen Schip-beeke (zie II.1) en Engele Rengerinc. Getrouwd op 26.01.1710 te Diepenheim met **Derk Hengstgoor**, ged.

Lidm. Geesteren 29.09.1708 Derk Henxtegoor

1. **Albert Hengstegoor**, ged. (NG) op 08.02.1711 te Geesteren.
2. **Berent Hengstegoor**, ged. (NG) op 26.03.1713 te Geesteren, overl. op 02.05.1779 te Geesteren.
3. **Garrit Hengstegoor**, ged. ca. 1718, overl. v 1779.

Staten v.h. Kwartier van Zutphen en hun Gedeputeerden - Toegangsnr. 0005 - Inventarisnr. 474
 Resolutien Boek over Taxatien wegens de collaterale successien Periode 1768-1779
 Dinsdag 6. Julij 1779
 Op rechte van Geertjen Roeterink, weduwe Garrit Hengstegoor; dat door t' overlijden van haar
 mans broeder Berent Hengstegoor tot Geesteren 2. Maij laastleden voorgevallen, op haar sup-
 plts kinderen namentlijk Derk, Lammert, Albert en Jan Hengstegoor, en op de kinderen van wij-
 len des overledenes suster te weten Derk, Trijne, Johanna en Arent Bannink, mitsgaders op
 Geertjen Hengstegoor is gedevelopeert een hooijlantjen, het halve Smalleslag gnt in den scholt-
 ampte van Lochem in Nettelhorst gelegen. Haar Edm. etc& hebben van 50. penn. etc& op ses
 guldens. f. 06-00-00.

Getrouwd op 29.10.1746 te Gelselaar met **Garrit Bannink**, ged. (NG) op 21.02.1717 te Gelselaar, zv **Garrit Banninck** en **Reijntien Volckers**. (Hij is later getrouwd op 28.09.1760 te Gelselaar met **Trine Duistermaat**, ged. 1741, overl. op 21.04.1816 te Geesteren, dv **Roelof Duistermaat**.)

In 1764 wordt er een maagscheiding opgemaakt na het overlijden van Lowijse Gelkink; weduwnaar Harmen blijft achter met de kinderen Harmen, Engeltjen, Aaltjen en Maria; hij zal hertrouwen met Geertruid Kremers. Aan zijn zoon Harmen wordt het halve erve Gelkink overgedaan, alsmede het Roeland, het Loostukke, het Stockdaalder Slagh en een stuk land in den Dorper Esch. Hij moet dan aan zijn zusters uitkeren f 550,-, een 2-jarig paard, een koe, een kiste, een swart kleed, bedden, twiltogen, een linnen, 3 paar lakens, 3 paar kussentogen, 50 elle smaldoek, 10 elle breeddoek, 10 elle aanseooogen, 5 elle pellen alsmede de inhoud van moeders kiste.

Getrouwd (1) op 20.06.1723 te Gelselaar/Markelo met **Lutgert Stokkink**, ged. (NG) op 19.11.1702 te Gelselaar (getuige(n): Hendrick Stokkinck, Aeltien Olthof, Aeltien Stokkinck), dv Garrit Stokkink, onderwijzer/custos, en Aaltjen Olthof. Getrouwd (2) op 29.08.1728 te Gelselaar/Markelo met **Aaltjen te Wesselshuijs**, ged. (NG) op 07.09.1704 te Geesteren, dv Hendrik Hendriks Neerlaar en Geertrui Warners te Menckvelt. Getrouwd (3) op 29.04.1731 te Gelselaar/Markelo met **Aerne Boermans**, ged. (NG) op 11.07.1696 te Lochem (getuige(n): Hendrik Lamberts, Geesken Haijtkink, Cunne Saeltink), dv Gerrit Arents Boerman en Jenneken Lammerts Dengerinck.

Lidm. Gelselaar 21.6.1731, Aarne Boermans uxor Berent Gerritsen ten Broecke, met atte. van Lochem.

Rechterlijk Archief van Stad en Heerlijkheid Borculo - Toegangsnr. 3018 - Inventarisnr. 417

Den 28 mej 1738 heeft Arentjen Boermans weduwe van Berent Garritsen ten Broeke versogt dat sekere testamentaire dispositie voor het gerigte van Kedingen den 9 junij 1732 gepasseerd door voorschreven Berent Garritsen ten Broeke alhier mag worden geregistreert, ten opsigte van de goederen in dese heerlijkheid gelegen, waarbij aan voorschreven weduwe is gemaakt den halven Disselen Kamp en de Lange Haare

Den 30 mej 1738 heeft Jan ten Broekhuis versogt dat sekere houlix voorwaarden, tussen Berent Garritsen ten Broeke en Aarne Boermans den 7 april 1731 opgerigt, alhier mogte worden geregistreert

Uit het eerste huwelijk:

1. **Garrit ten Broeke**, ged. (NG) op 22.04.1725 te Gelselaar.

Lidm. Gelselaar 24.6.1746 Garrit Berentsen ten Broeke.

2. **Jan ten Broeke**, ged. (NG) op 12.05.1726 te Gelselaar.

Uit het derde huwelijk:

3. **Lutgert ten Broecke**, ged. (NG) op 22.02.1732 te Gelselaar, overl. op 02.06.1802 te Stokkum.

Getrouwd op 05.04.1749 te Gelselaar met **Gerrit Jansen Broeckhuijs** (de Weerd), ged. (NG) op 03.11.1715 te Gelselaar, overl. op 18.11.1795 te Stokkum, zv Jan ten Broeckhuijs en Aeltien Jansen op de Schipbecke (zie III.22).

(Hij was eerder getrouwd 06.1740 te Gelselaar met **Garrtien Gerrits Heuver/Haeuver**, ged. (NG) op 16.10.1723 te Gelselaar, overl. op 04.06.1745 te Gelselaar, dv Gerrit Heuver/Haevers en Aaltjen Rengerinck.)

4. **Arent Jan ten Broeke**, ged. (NG) op 24.03.1734 te Gelselaar.

5. **Aaltien ten Broeke**, ged. (NG) op 06.01.1737 te Gelselaar.

Erfnaam: Draaiom

Oudste vermelding: ca. 1730 ?

Huidig adres Gelselaarseweg 11, Markelo

Historie boerderij

De boerderij Draaiom, vroeger ook wel eens aangeduid met de naam Brunshorst, staat zo ongeveer op de grens tussen de gemeenten Markelo en Borculo. Waarschijnlijk is ze in de eerste helft der 18e eeuw gesticht, hoewel dit niet met zekerheid is te zeggen, omdat het best mogelijk is dat ze aanvankelijk stond geregistreerd onder Gelselaar. In elk geval waren de bewoners altijd volledig georiënteerd op Gelselaar (in 1763 trouwde er in Gelselaar een Gerrit Schaddenhorst in op de boerderij "Dreiom" onder Stokkum). In dit gedeelte van het Stokkumerbroek (de Draaiomshoek) zijn in elk geval deze boerderij en de boerderij Broekgerrits de oudste.

In 1795 kocht Aaltje ten Broekhuis (afkomstig van Broekgerrits en getrouwd met Gerrit Rengerink) van haar broers en zusters het huis, hof, bouw- en hooyland en houtgewassen voor f 1125. Het was aanvankelijk een klein boerderijtje met 3 ha grond dat bij de markedeling uitgroeide tot bijna 6 ha en toen eigendom was van de familie Rengerink. In 1863 werd het aangekocht door de pachter Arend Bennink. Begin 1900 werd het door aankopen uitgebreid tot 8 ha.

- III.16 **Geertjen Gerrits ten Broeke**, ged. (NG) op 07.06.1691 te Gelselaar (getuige(n): Jan Berentsen, Hendrickien v.v. Gerrit Heuvers, Engele v.v. Harmen Berentsen), dv Gerrit Berentsen Schipbeecke/Ten Broeke (zie II.3) en Aeltien Roelofs Haevers/Heuver.

Getrouwd op 26.09.1714 te Laren/Markelo/Gelselaar met **Hendrik Boonk/Boinck**, ged. (NG) 03.1673 te Lochem (getuige(n): Arent Brandinck, Gerrit Mentinck, Marrie Cloosters), overl. voor 11.1743, zv Hendrik Boonk/Boink. (Hij was eerder getrouwd op 19.12.1711 te Lochem met **Fenneken Wilmerinck**, ged. (NG) op 01.01.1682 te Lochem (getuige(n): Otto Neerlaar, Grietjen Hogeweide, Geertjen Tjaejnck), dv Jan Neerlaar en Gerritjen Lenderinck/Wilmerink.)

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 0177-140 fol. 248, 31.10.1744 Geertjen Gerritsen wed. Henrik Boink voor haar onmondige kinderen Herik, Fredrika en Hendrika. Haar vrij haves goed erve Boonk

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 1104-141 29.6.1745

Geertjen Gerritsen weduwe van Henrik Boink geas met G. Westenberg.... verderop staat haer eigendommelijke caterstede 't Oplaat en Haverkamp in Laren in Oolde.

Uit dit huwelijk:

1. **Geertrijd/Geertjen Boonk**, ged. (NG) op 01.09.1715 te Laren (getuige(n): Frerik Boonk, Aaltjen ten Broeke, Berendjen Boonk), overl. op 06.12.1755 te Laren.
Getrouwd op 21.02.1736 te Laren met **Jan Pelgrim**, zv Jan Pelgrum en Jantien Kraaijvanger.
2. **Fenneken Boonk/Lenderink**, ged. (NG) op 21.02.1717 te Laren (getuige(n): Gerrit Berendsen), overl. op 31.01.1785 te Exel.

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 0177-171, 27.12.1748 Fenneken Boonk wed. van Teunis Lenderink. geass. met Reint ten Broeke.

Jan Lenderink als grootvader en bloetmomber en Arent Wilmerink. Kinderen Geesken, Henrica en Klaas.

Getrouwd (1) op 15.09.1736 te Laren met **Tonnis Lenderink**, ged. (NG) op 01.03.1716 te Laren (getuige(n): Tonnis Lenderink, Gelink Swavink uijt Rijsen onder Eefde, Fenneken Woestman), overl. voor 1748, zv Jan Lenderink en Geesken Klaessens Monteniye/op de Woeste.

Getrouwd (2) op 26.01.1749 te Laren met **Reint ten Broeke**, ged. (NG) op 22.06.1715 te Lochem, zv Berent ten Broeke/Broekman en Grietjen Jansen Broeckhuijs. (Hij was eerder getrouwd op 08.05.1740 te Lochem met **Jenneken Raeben**, ged. (NG) op 20.03.1716 te Lochem, dv Egbert ten Bouwhuijsen Eefse Raeben.)

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 0177-181, 29.12.1748 Reint ten Broeke wed. van wjl. Jenneken Raeben ter eenre en Gerhard ten Broeke voorst Jan Bouwhuis op den Lindenboom momber over de 2 onmondige kind. Eve en Berent als oom en naaste bloedverwant enz.

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 0177-144, fol.76v Reind ten Broecke en huisvr. Fenneken Boonk, voor zich zelve en als erfgen van w. haar dr. Hendrika Lenderink, voorts Jaochimus Nijman en huisvr. Geesken Lenderink, dan nog Klaas Lenderink, zoon van de tweede comp; w. hun schoon-en grootvader Jan Lenderink; verband geroyeerd, 12.5.1770.

3. **Aleida Boonk**, ged. (NG) op 27.11.1718 te Laren (getuige(n): Gerrit Boonk, Jenneken Amtink, Maria ten Broeke).
4. **Berendina Boonk**, ged. (NG) op 01.04.1720 te Laren (getuige(n): Berend Gerritzen, Maria Gerritzen), overl. op 06.09.1783 te Laren. Getrouwd op 29.09.1742 te Laren met **Gerrit Jan Lenderink**, ged. (NG) op 27.02.1722 te Laren, zv Jan Lenderink en Geesken Klaessens Monteniye/op de Woeste.
5. **Fredrica Boonk**, ged. (NG) op 19.03.1724 te Laren (getuige(n): Megtelt Brandink, Gerrit Berentsen ten Broeke onder Markelo), overl. op 30.08.1760 te Laren. Getrouwd op 02.10.1757 te Laren met **Willem Leeuwenkamp/Boonk**, ged. (NG) op 24.07.1735 te Laren, overl. op 21.10.1794 te Laren, zv Steeven Leeuwenkamp en Henders/Hendrina Markvoort.

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 1104-142, 19.3.1753 Gerrit Jan Lenderink en Berendina Boink ehel. haer eigendommelijk goed Have hebben verkocht aan Derk Wansink en huisvr. Janna Jansen Wansink.

Akte waarbij de Gelderse Rekenkamer de huwelijksvoorwaarden tussen Willem Leeuwencamp en Frederica Boonk, d.d. 16 september 1757, goedkeurt 1763

Akte waarbij de Gelderse Rekenkamer als eigenaar van het goed "Boinck" in de buurschap Laren, het akkoord van 13 juni 1757 tussen Willem Leeuwencamp, weduwnaar van Frederica Boonk, en zijn zwager Hendrik Boonk goedkeurt, alsmede goedkeurt dat Willem Leeuwencamp namens zijn minderjarige dochter Hendrica Leeuwencamp, het goed "Boonk" in gebruik neemt 1763

Vanaf 1760 wenst zij aangesproken te worden als Hermina Levenkamp. Bron J.A. Meuleman. Dit klopt denk ik niet er, is een Hermina Levenkamp getr. met Willem Marsman 1760.

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 1104-143, 19.4.1764

Willem Leeuwencamp voor sig self van het erve en vrij haves goed Boonk als vader en wettige voogd van zijn onmondige dochter Hendrika Leeuwencamp bij wijl. zijn huisvr. Frederika ^{Boonk}

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 0177, 144, fol. 123v Transport aan Willem Boonk en Hendrik Wansink, een gedeelte uit het erve Brengenberg Oolde, 15.1.1773.

Huwelijksvoorwaarden tussen Willem Leeuwencamp en Frederica Boonk 1757

6. **Aaltjen Boonk**, ged. (NG) op 19.03.1724 te Laren (getuige(n): Megtelt Brandink, Gerrit Berendsen ten Broeke onder Markelo).
7. **Hendrika Hendriks Boonk**, ged. (NG) op 04.09.1728 te Laren, overl. op 23.08.1756 te Laren. Getrouwd op 14.09.1753 te Laren met **Gerrit Grauwert**, gerichtman scholt. Lochem, ged. (NG) op 19.08.1733 te Laren, overl. op 08.06.1801 te Laren, zv Herman Grauwert, meester timmerman/koopman/procureur ald. gerichtman scholt. Lochem, en Harmken Derksen Langenberg. (Hij is later getrouwd op 12.06.1763 te Laren met **Aaltjen Egberts Stegeman**, overl. op 21.07.1796 te Laren, dv Egbert Brugginck/Stegeman en Janna Derksen Bovenman. Hij is later getrouwd op 09.07.1797 te Laren met **Aaltje Plumpman**, ged. (NG) op 15.05.1749 te Laren, overl. op 02.02.1833 te Laren, dv Jan Loman/Slagman/Plumpman en Jenneken Peters Mentink.

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 0177-172, 28.5.1763 Garrit Grauwert voor zijn overleden vrouw Hendrika Boonk, voor zijn onmondige dochter. Mombers grootvader en oom Herman Grauwert en Reint Broekman.

Landbouwer op erve Wensink blijktens de boedelinv. van zijn vader 1769, koopt 30.11.1773 de helft van het Meisland de andere helft erft hij van zijn vader.

Woensdag den 8. Februarij 1797 Op requeste van Garrit Graeuwert onder Laeren woonagtig als weduwnaer erfuiter en boedelhouder van zijn ehevrouw Aeltjen Stegeman aldaer den 21. October 1796 overleeden, houdende dat daer door op haere erfgenamen sijnde een broeder, suster en susters kinderen respectivelijk onder Lochem, Groot Dogteren en Laeren woonagtig, vervallen is de halfscheid van de navolgende parceelen: 1mo Den Bomer van het Haeve, 2do Het Kruisstukke van Mentink, 3tio De Quota van Wensink, 4to Het 10de parceel van Oinksplaets, 5to Een parceel van Koeslag uit Nettelhorst gekogt, 6to 2 parceelen van zijn broer gekogt, 7mo 1/6 quota van het Westerkempken, 8vo Nog 1/3de van het Westerkempken. Hebben de Gedeputeerden ter Finantie uit hoofde de erfgenamen aen de overleedene in den tweeden en derden graet van verwandschap bestaen hebben, den collateralen impost des 40en penninks getaxeert op drie en veertig gulden en anderhalve denier.

03.04.1798 ingekomen in Laren met atte. van Almen 23.1804 vertrokken naar Hengelo.
Staten v.h. Kwartier van Zutphen en hun Gedeputeerden Toegangsnr. 0005 - Inventarisnr. 476
Resoluties van Gedeputeerden betreffende de collaterale successie, Periode 1795-1797

Donderdag den 7. Julij 1796 Op requeste van Aeltjen Plumpman weduwe, erfuitersche, boedelhoudersche en tuchtensche van wijlen Derk Brinkman op de Plumpe houdende dat door desselfs overlijden den 18. April 1796 onder Almen in Harfsen voorgevallen op zijn neeven en nigten met naeme Geertjen Brinkman in huwelijk hebbende Jan Damhaer, Berent Brinkman voorts Willem, Henders en Aeltjen Brinkman respectvelijk in het Schoutampt van Lochem en onder Verwolde woonende zijn gedevolveert de ongereede goederen

1mo Quota van de Brinke.

2do Van een vierde quota van de Hietmaethe in het Schoutampt van Lochem buurschap Oolde gesitueert.

Hebben de Gedeputeerden ter Finantie uit hoofde de collaterale erfgenaemen aen den overleeden in den derden graed bestaen hebben den impost des 40en penninks getaxeert op ses gulden en vijff stuivers.

Tr. Almen 00.06.1797 [in het origineel staat geen datum vermeld] - Op attest van de munic. van Laren en Oolde zijn alhier geproclameerd

- Bruijdegom - GERRIT GRAEUWERT weduwenaar van Aaltjen Stegeman, gebooren en woonagtig te Laaren

- Bruijd - AALTJEN PLUMPMAN, weduwe van Derk Brinkman, geboren onder Verwolde woonagtig te Almen.)

8. **Hendrik Gerrit Boonk**, ged. (NG) op 09.09.1731 te Laren.

Extract uit het protocol van opdrachten en vestenissen van Laren en Oolde, houdende kostcontract van Hendrik Gerrit Boonk met zijn neef Claus Lenderink Jenneken Mulderije en overdracht roerende goederen op Teunis Eggink ingevolge het akkoord d.d. 13 juni 1757 met zuster Frederica Boonk

ad f. 1000,-- en onder voorbehoud van een tweetal obligaties op resp. Jan Vreman en Johan Everhardus Sluiter, met acceptatie door Claas Lenderink en zijn vrouw 1797.

Getuigenverklaring van G.J. Dijkkerman inzake geschil tussen Teunis Eggink en Klaas Lenderink over het akkoord van 13 juni 1757 tussen Hendrik Garrit Boonk en Frederica Boonk 1797.

- III.18 **Merrijtien ten Broeke**, ged. (NG) op 04.03.1694 te Gelselaar (getuige(n): Berent Gellekinck, Jenneken Bloemenae, Engele vr.van Hendrick Wolters), dv Gerrit Berentsen Schipbeecke/Ten Broeke (zie II.3) en Aeltien Roelofs Haevers/Heuver. Getrouwd (1) op 17.09.1719 te Markelo/Gelselaar met **Jan Gieminck**, zv Jan Gieminck/Gymink. Getrouwd (2) op 06.12.1739 te Holten met **Jan Jeurlink**.

Uit het eerste huwelijk:

1. **Aal Giemink**, uit 't karspel Goor.

Getrouwd op 07.02.1745 te Delden/Overijssel met **Berend Assink**, ged. ca. 1721, zv Jan Assink en Grietjen Willems ten Bekkendam.

Ouders niet zeker. Er zijn hiaten 1720-1722 in de DTB's Delden.

Uit transcripties van website Marieken Scholten en internet.

Volkstelling 1748 Delden. Buurtschap Weddehoen en Cotwijk, Zeldam of Kotwijk

Berend en Aele Assink, kind Hendricus (onder de 10 jaar) met vader en moeder en 1 knecht en meid.

- III.22 **Aeltien Jansen op de Schipbeecke**, ged. (NG) op 29.05.1692 te Gelselaar, dv Jan Berents Schipbeecke (zie II.5) en Jenneken Hendriks op 't Naeselaar. Getrouwd op 20.05.1709 te Gelselaar met **Jan ten Broeckhuijs**, ged. (NG) op 25.05.1684 te Gelselaar (getuige(n): Geert Harmelink, Geert Nijhof.), zv Harmen ten Broeckhuijs (den jongen) en Jenneken Roeterinck.

Uit dit huwelijk:

1. **Jan ten Broeckhuijs**, ged. (NG) op 08.02.1711 te Gelselaar.
2. **Jan ten Broeckhuis**, ged. (NG) op 04.06.1713 te Gelselaar, overl. op 21.01.1772 te Gelselaar. Getrouwd op 07.03.1750 te Gelselaar met **Jenneken Stokkink/Rengerinck**, ged. (NG) op 14.05.1722 te Gelselaar, dv Engbert Rengerinck (Stokkinck) en Lutgert Courts Stokkink.

Oud-rechterlijk archief Scholtambt Lochem 1104-142, 11.5.1757

Jan ten Broekhuis en voor zijn absente huisvr. Jenneken Stokkink, 220 gld voldaan aen erflijke behoefte van Willem Zwikkeler en Jenneken Hulshorst.

Rechterlijk Archief van Stad en Heerlijkheid Borculo - Toegangsnr. 3018 - Inventarisnr. 422 - Protocol van opdr. en bezwaren 1757-1761, fol. 50v 51.

Op 22-5-1758 verkopen Jan ten Broekhuijs en Jenneken Stokkink alsmede Gerrit ten Broeke en Lutgert ten Broeke aan Gerrit Hengstegoor en Geertjen Roeterink de helft van de weide Vonder mate in de voogdij Geesteren; de wederhelft is eigendom van de kinderen van wijlen Jan ten Broekhuis of Huisste.

3. **Gerrit Jansen Broeckhuijs (de Weerd)**, ged. (NG) op 03.11.1715 te Gelselaar, overl. op 18.11.1795 te Stokkum. Getrouwd (1) 6.1740 te Gelselaar met **Garritien Gerrits Heuver/Haever**, ged. (NG) op 16.10.1723 te Gelselaar, overl. op 04.06.1745 te Gelselaar, dv Gerrit Heuver/Haevers en Aaltjen Rengerinck. Getrouwd (2) op 05.04.1749 te Gelselaar met **Lutgert ten Broecke** ged. (NG) op 22.02.1732 te Gelselaar, overl. op 02.06.1802 te Stokkum, dv Berent Garretsen ten Broeke (zie III.11) en Aerne Boermans.
4. **Henderick ten Broekhuijs**, ged. (NG) op 26.03.1719 te Gelselaar.
5. **Jenneken ten Broekhuis**, ged. (NG) op 08.12.1720 te Gelselaar. Getrouwd (1) op 16.05.1741 te Gelselaar met **Jan Oosterkamp**, ged. (NG) op 02.12.1703 te Diepenheim, zv Garrit Oosterkamp en Metta ten Damme. Getrouwd (2) op 03.12.1758 te Diepenheim met **Berent Roosink/Oosterkamp**, zv Jan Roosing.
6. **Henderick ten Broekhuijs**, ged. (NG) op 14.05.1724 te Gelselaar.
7. **Esseltien ten Broeckhuijs**, ged. (NG) op 16.02.1727 te Gelselaar.
8. **Esseltien ten Broeckhuijs**, ged. (NG) op 14.03.1728 te Gelselaar.
9. **Harmina ten Broeckhuijs**, ged. (NG) op 08.04.1731 te Gelselaar. Getrouwd op 25.05.1755 te Gelselaar met **Jan Roelofzen**, zv Hendrik Roelofzen.

Detail van een kaart van het zuidelijke gedeelte van het drostambt Twente over de afwatering van de Twentse beken en rivieren, met name de Schipbeek en de Regge. Links het Stokkumerbroek.

Bron: collectie Historisch Centrum Overijssel

Berendt Zesinck en de Nederlandse Opstand.

Een Achterhoekse pachter in verweer tegen de Spanjaarden.

Rob Seesink, r.seesink@gmail.com

Berendt Zesinck is voorzover bekend de eerste persoon in de naamreeks¹ van de familie Seesink². Hij is volgens schatting geboren in 1520. In de periode van 1561 tot 1580 was hij de eerste pachter die de naam van de bouwhoeve Seesink³ draagt.

De bouwhoeve Seesink heeft tegenwoordig de naam 't Olde Seesink⁴, maar werd in 1571 aangegeven als het Con. Majesteyts guet Seessinck. De boerderij met het land er omheen ligt in de Binnenheurne⁵ in de regio Gelderland in Nederland. Het goed behoorde tot de bezittingen van de graven van Bergh met het stamslot Huis Bergh⁶. Dit kasteel in de stad 's-Heerenberg is in 1250 gesticht door de heren Van den Bergh⁷. Voordien was het land van den Bergh een bannerheerlijkheid⁸ en dat veranderde toen Oswald I van den Bergh de graventitel verwierf in 1486. Het Land van den Bergh werd toen het Graafschaps Bergh.

In de periode van 1568 tot 1648 was er in de Nederlanden een strijd gaande tegen het Spaanse Rijk; de Tachtigjarige Oorlog. Men erkende Filips II⁹ niet meer als Heer der Nederlanden. De Nederlandse gewesten wilden dat de mensen zelf konden kiezen tussen protestantisme en het katholicisme en wilden meer macht voor de steden en de Nederlandse edelen. Onder leiding van Willem van Oranje¹⁰ kwamen ze in opstand tegen de Spaanse koning. Oranjes eerste invasie vond plaats in 1568.

Omdat in de eerste twintig jaar van de Tachtigjarige Oorlog sprake was van een opstand of burgeroorlog wordt ook wel gesproken over de Nederlandse Opstand. Het Huis Bergh had vooral in die tijd veel te lijden van het oorlogsgeweld. Willem IV van den Bergh¹¹ was toen de graaf van Bergh. Hij was getrouwd met Maria van Nassau en was daarmee de zwager van Willem van Oranje. Willem IV van den Bergh behoorde bij de eerste opstandelingen in de Lage Landen.

Huis Bergh. Bron: eigen foto

De uitgestrekte bezittingen van Willem van den Bergh in de Graafschap Bergh worden hem in maart 1568 door het Spaanse bewind ontnomen. Op 28 mei 1568 worden ze officieel verbeurd verklaard en wordt Willem van den Bergh voor eeuwig uit 's Konings landen verbannen. Het beheer over de Graafschap Bergh wordt voorlopig opgedragen aan de landdrost van de

1. Een overzicht van de opeenvolgende voorouders van een bepaald persoon met dezelfde familienaam. Zie voor de stamboom <https://www.seesink.relatedfamilies.com/PhpGedView/index.php?ctype=gedcom&ged=Seesink.GED>.
2. Met een verwantschap aan de Seesink's ten zuiden van Varsseveld.
3. Zie voor meer informatie <https://www.seesinkbeek.nl/>.
4. Het is de naam van de oorspronkelijk boerderij. Later is daarbij de boerderij Nieuw Seesink gekomen en kreeg de oorspronkelijke boerderij het voorvoegsel 't Olde.
5. Een buurtschap dat ligt tussen de dorpen Varsseveld, Sinderen, Silvolde en Westendorp.
6. Het is de grootste waterburcht in Nederland.
7. De van den Bergh zijn een van de hoogste adelfamilies uit de Oostelijke Nederlanden. Zij traden aan beide zijden van de Nederlands-Duitse grenzen op en bezaten aan twee kanten goederen. Hij behoorde met bijvoorbeeld de heer van Wisch tot de bannerheren van Gelderland.
8. Een bannerheerlijkheid is een gebied dat eigendom was van een baanderheer. Een feodaal heer die een hogere rang in de ridderlijke hiërarchie bezat. Het waren edelen die op het slagveld een zelfstandige troep strijders mochten aan voeren.
9. Hij erfde de Nederlanden van zijn vader Karel V.
10. Ook wel bekend als Willem van Oranje-Nassau en Willem de Zwijger.
11. Hij was stadhouder van Gelre en Zutphen van 1581 tot 1585, eerst in Staatse en later in Spaanse dienst.

Graafschap Zutphen, Johan van Mekerem, die op 4 juni 1568 van de Hertog van Alva het bevel ontving 's-Heerenberg, het kasteel aldaar en de Graafschap Bergh in naam van Zijne Majesteit in bezit te nemen.

Eind juni valt het kasteel Bergh in handen van de Geuzen. Daarna nemen de troepen van Alva¹² het kasteel Huis Bergh op 8 juli weer in, waarbij ongeveer 250 Geuzen sneuvelen¹³.

Slot Ulft. Bron: collectie Gelders Archief

Een ander kasteel van de graven van Bergh, waar Willem IV van den Bergh ook gewoond heeft, is het sterke kasteel Ulft¹⁴ aan den Oude IJssel. Begin mei 1568

slaagt Willem van den Bergh erin het kasteel Ulft door zijn troepen te laten bezetten.

Uit een missive¹⁵ van de drost¹⁶ van Ulft aan het Hof d.d. 27 maart 1570 blijkt dat hij de roerende goederen van Berndt Zesinck van diens huis op het huis te Ulft heeft laten brengen en die daar met grote moeite en kosten tot dusver heeft bewaard. Wegens de onveiligheid kan hij het vee niet meer buiten laten lopen en vraagt daarom, wat hij er mede moet doen. Het Hof antwoordt daarop o.a. aan de drost van Ulft dat hij de bewuste goederen aan de rentmeester¹⁷ moet overdragen.

Willem van Oranje probeert in 1570 opnieuw een opstand te beginnen. Hij verzoekt in december aan Willem van den Bergh haast te maken met de voorbereidingen om de Graafschap Zutphen binnen te vallen. Het is volgens hem noodzakelijk dat Van den Bergh zich ook meester maakt van met name de plaats Ulft. 's-Heerenberg en Ulft vallen in de handen van de 'rebellens', maar de bezetting is van korte duur. De stadhouder, Karel van Brimeu, heeft zich tot Alva gewend over het zenden van troepen om de Geuzen uit 's-Heerenberg en Ulft te verjagen. Vermoedelijk door gebrek aan levensmiddelen hadden de Geuzen intus-

Kamer	Goederen
Op die plaetse.	Een wagen sonder leren, ongerust, ende een ploich sonder radar, van Berndt Seessinck gecomen.
In de groote saell.	Twee olde trooghen van Seessincks guedt. Noch twee olde kysten van Seessinck.
In de groote stoeffve.	Een grote holten kyste van Seessinx guedt.
Int wachthuyss.	Een Olde spynde van Seessinx guedt.
Op den nyeuwen toorn.	In den eersten seventhien malder ende een schepel roggen, daeraff negen malder ongeverlick gedorst sijn, van Hendricx ter Maten rogge, wonende op Con. Majesteyts guet, Seessinck genant. Wellicke rogge ende alles wes op Seessinck by den gussen gefonden es worden, den voorscreven Herrnick es affgenomen ende den ongedorsten rogge op den huyse Ulft gefuert, van welcken ongedorsten rogge die voers. Negen malder roggen gedorst sijn, als die bouwmeister seyt des vors. dorsten.

Bron: Boek - Bijdragen en mededelingen. Gelre, Vereeniging tot Beoefening van Geldersche Geschiedenis, Oudheidkunde en Recht. Deel 8. Uitgave P. Gouda Quint, Arnhem 1905.

12. Spaans generaal en gouverneur van de Nederlanden
13. Een deel van de informatie over de tachtigjarige oorlog komt uit het boek 'Groenlo in de 80-jarige oorlog', geschreven door J.E. van der Pluijm.
14. In 1453 heeft Willem van den Bergh de toren en burcht te Ulft met de twee dijken gekocht van Frederik van Ulft.
15. Ambtelijke brief.
16. Bestuursambtenaar.
17. Een financieelbeheerder.

sen 's-Heerenberg reeds verlaten. De Geuzen zagen met angst de komst van de Spanjaarden tegemoet.

In februari 1571 wordt er een inventaris opgemaakt en wordt per kamer in het kasteel Ulft beschreven wat aanwezig is. De aanhef boven het inventaris overzicht is: "Inventaris van alle alsulcke guederen ende andere munitien van oorloghe, als by ons Commissarissen befonden zijn opten huyse Ulft, begost the maecken opten sevenden Februarij anno vijftienhundert een und tzeventich, ende eerst:" Uit het inventaris overzicht blijkt dat er op het kasteel Ulft goederen van Seessinck zijn aangetroffen. In voorgaande tabel staan de kamers en de goederen die van Seessinck zijn aangetroffen.

Uit verschillende documenten wordt duidelijk dat Berendt Zesinck een rol had in het verzet tegen het Spaanse Rijk. Zijn naam¹⁸ komt voor in meerdere hierna volgende briefregesten¹⁹ met onder andere als functie: rentmeester, hopman, kapitein, luitenant en ritmeester. Hij wordt ook een geus genoemd.

In de onderstaande tabel wordt Zutphen genoemd. Onder leiding van Willem van den Bergh werd Zutphen door het Geuzenleger op 10 juni 1572 ingenomen. Het was een onderdeel van Willem van Oranjes tweede in-

vasie, het offensief van Willem van Oranje tegen de Spaanse Nederlanden.

Volgens een artikel met de titel "Onveiligheid in den Achterhoek" in de Graafschapsbode van 6 januari 1939 zou men Berendt hebben horen dreigen. Ze schrijven het volgende: "Ook in Heine Wilms huis onder Südlohn hield de bende zich meermalen op. Daar had hij o.a. den jongen Berent Seisinck hooren dreigen, dat hij alle des Konings onderzaten, die hij te pakken kon krijgen, overrompelen zou. Twee vrouwen, die hem op den weg tegengekomen waren, had hij nog pas aangevallen en van alles beroofd."

In 1580 wordt Willem van Oranje vogelvrij verklaard en na dat jaar wordt Berendt als pachter van 't Goet Seesink opgevolgd door diens zoon Gerrit Sesinck. Berendt kan zijn werk als pachter waarschijnlijk niet meer combineren met zijn rol in het verzet tegen Filips II. De Verenigde provincies besloten het gezag van Filips niet langer te erkennen. In 1581 werd Nederland, na de ondertekening van de Acte van Verlatinghe, een eigen staat.

In het boek Kollumerland en Nieuw-Kruisland van Mr. A.J. Andraë wordt Berendt Sesinck genoemd als ritmeester²⁰ Seysing²¹. In de slag om de Spanjaarden in

Datum	Gebeurtenis	Bron
20-07-1572	Willem, graaf zu dem Berghe, luitenant-generaal en gouverneur der stad en graafschap Zutphen en Veluw, aan Berndt van Kervell, rentmeester te Versseveld. Verzoek om zacht hout en kolen te zenden. Oorspr.	ECAL, 0214 Briefregesten Huis Bergh, inv. nr. 363-6082.
22-07-1572	Wilhelm, graaf zue dem Bergh etc., luitenant-gouverneur van de stad en het graafschap Zutphen, Velaw en Twendt, geeft commissie aan Berndt van Kervell om te Versseveldt planken te laten zagen van het daar gevelde eikenhout. Datum Zutphen den 22ten Julii ao 1572. Oorspr. op papier, met het secreetzegel van den oorkonder, onder een ruit, en zijn handteekening.	ECAL, 0214 Regestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 433-3158.
24-08-1572	Johan van Beloe, drost te Ulft en Schulenborgh, erkent, dat Johan Wichers van Varssefelt op het huis Schulenborgh geleverd heeft 4 vaten bier voor de soldaten, welke hem betaald zullen worden door den rentmeester Bernt Zeiss. Oorspr. op papier (Inv. no. 1612), met de handteekening van den oorkonder.	ECAL, 0214 Regestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 1612 - 3163.
12-10-1572	Johan van Boeloe, drost (van Ulft), aan Berndt van Kerffell, rentmeester (te Varsseveld). Verzoek bij hem te komen en voor de approviandeering van Ulft te zorgen, daar de Welsche troepen willen muiten.	ECAL, 0214 Regestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 363-6085.

Briefregesten uit 1572.

18. Berendt Zesinck ook genaamd Beerndt 'Bernt' Seissinck, alias Kervel. Berndt van Kervell of Bernt Zeiss.
19. Een beknopte inhoudsopgave van een akte, bevattende ten minste de datum, de naam van degene, van wie de akte is uitgegaan, de naam van de handelende partij of partijen en een korte beschrijving van de rechtshandeling; een beknopte inhoudsopgave van een brief, bevattende tenminste de datum, de namen van de afzender en de geadresseerde en een korte samenvatting van de mededeling.

1581 uit de Ommelanden²² te verdrijven wordt hij samen met overste²³ Stuper en hopman²⁴ Rennoy als hulptroepen toegezonden.

Op 18 september 1581 is er een brief van het Kwartier van Zutphen²⁵ met een commissie van het Hof op Bernt Sesinck om te trachten de gewezen rentmeester Bernt Garbrants in handen te krijgen en gevankelijk te Arnhem te brengen, voorts om de pachters der domeinen in de Graafschap tot betaling hunner pacht aan Joest ter Vylen te noodzaken.

In de onderstaande tabel staan enkele briefregesten van het Huis Bergh in 1582. Hierin is te lezen dat hij als rit-meester de leiding had over zo'n 40 tot 50 ruiters. Berendt Sesinck²⁶ wordt in een document²⁷ van de Raad van State d.d. 9 mei 1582 (zie de transcriptie op de volgende pagina) gezien als gekwalificeerd en moedig. Zij geven hem meer manschappen en opdracht de vijand waar nodig te bestrijden en roepen de gezagsdragers op hem in die taak te erkennen. Een grote schare overviel onder de aanvoering van de gewezen Bernhard Seisink op 20 juli 1583 het slot en

Datum	Gebeurtenis	Bron
04-01-1582	Wilhelm (graaf van den Bergh) aan Bernt Zessingk. Verzoek om naar Arnhem te komen met 40 of 50 man. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373 - 7042.
13-01-1582	Wilhelm, graaf zum Bergh etc., stadhouder, aan Bernt Zessingh. Verzoek om zich binnen 8 dagen met 40 à 50 man bij hem te voegen, om in Bergh garnizoen te houden. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373 - 7056.
22-01-1582	Wilhelm (graaf van den Bergh) aan den landdrost Beher en hopman Ludolff Rixsen. Hij heeft Sessinck bevolen zich met 40 paarden naar Bergh te begeven, en daar te blijven tot ritmeester Coell gemonsterd heeft. Men hoeft hem alleen hooi en stroo te leveren. De Landraad zal het garnizoen betalen. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373 - 7073.
02-03-1582	Wilhelm, (graaf van den Bergh) aan ritmeester Wilhelm van Coell. Verzoek om Bernt van Krevell als luitenant aan te nemen. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373 - 7128.
05-05-1582	(De Graaf van den Bergh) aan N.N. Mededeeling dat geadrs. paard teruggegeven zal worden mits het aan Bernt Sessingh door den Engelschen soldaat ontstolen paard eerst wordt teruggegeven. Minuut	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373 - 7207.

Briefregesten Huis Bergh uit 1582.

“Anno 1582 hatte der furste einen von den staten zum Ahuis gefencklich Inzehen laessen, so boven seine Commission gehandelt, und sadt dersolbige uf den hause Ahuis in den torn. Do war einer under den staten oder Goesen Berendt Seisinck genandt, aus diessen Stifte Munster bei Bocholt boerdich, und war eines buren sonne; ein driste und verwegen boue, die seiner dristichheid halben bei den staten erheben wordet.” Is een citaat uit het boek Die Geschichtsquellen des Bisthums Münster. Berendt wordt hier als geus beschreven.

stad Ahaus. Zij bevrijden hun gevangen kameraden. In Zeitschrift für vaterländische Geschichte und Alterthumskunde wordt er in 1871 geschreven: *“Anno 1583 over de Capitein der Gosen, Seisen Bernt edder Bernt Zesinck genant (wie men em noemet), uthen Stifft munster bordich, eines Huismans sonne geboren, daromb dat der Droste zum Ahuse veertien van sinem Volcke gefangen hadde, und he enen suluen mit nouwer noet entkomen were, unde we wol he enen offte und velmalen ermanet, der Droste solde enen de gefangen wedder loess laten mit willen, offte he Wolde so*

20. Kapitein bij de cavalerie.

21. Berend Seysing wordt ook als ritmeester van de Friesche ruitery in 1581 genoemd in het jongensboek De Vrijbutter van W. Mets T^{zn}.

22. De Ommelanden is in feite de oude naam voor de gebieden in de huidige Nederlandse provincie Groningen die buiten de stad Groningen liggen.

23. Militaire rang.

24. De rang van een militair die aan het hoofd stond van een vendel of compagnie.

25. Het Graafschap Zutphen.

26. In het document staat Berendt van Kervell genant Sesinck.

27. Bron: Nationaal Archief, Raad van State; Commissieboeken - inv. nr. 1523.

starck komen und se halen, und gerorter Seisinck had stedes sine gesanten dar jegen gehatt wen der Droste de gefangen hadde vor recht gestellt, de se voortreden, den se nichts boses gedain, sunder men up eren vient getastet hadden. Jsset doch stedes unfruchtbar abgangen tot groten schaden un nachdeill. Heft derhaluen upernant tidt sich heimlich upgemaket, dat huiss zum Ahuse, dar de meiste vorrat des Stiftes Munster upgewesen, by nacht Tiden unuorschens angefallen, dat suluc ingekregen und mit den Flecke geplundert, also dat se by de 100 wagen ful guder van allerhande und kleinen geschutte so dar uppe gewesen, Oick etliche dusent gulden in gelde dar up bekamen, de gefangen geloset und darmit wechgetagen. De droste is enen mit nouwer not entkamen, anders woldet enen selsen bespottliche gedichte und pasquillos, nicht deintlich tho schriuende, voor de porten geschreuen. Idt weren auerst upt sulue mail zim Ahuse upn huse mit dem drossten nicht bauen Viff offte sess personen gewest, sunsten idt wol were hinder ruggen gebleuen.”

Door de invallen door ritmeester Seysinck en anderen was er ook schade, zo is te lezen in het register²⁸ van schade ten behoeve van de Staten van Overijssel. Het gaat daarbij om schade geleden door boeren op

's-Heerenbroek en in Mastenbroek in 1583.

De volgende drie citaten komen uit de Overijsselsche Almanak voor Oudheid en Letteren 1848: *“Zij oordeelden, dat, indien zij de compagniën van den Overste luitenant Dorp te Hasselt en van Hopman Doornick te Zwartsluis, en dan de soldaten, liggende op Rechteren, met de ruiters van Berend van Kervell, gen. Seijssinck, liggende te Deventer, betaalden en onderhielden, en daarenboven alle buitengewone onkosten van andere garnizoenen, te Kampen, Zwolle, Vollenhove, Blokzijl en Kuinre droegen, zij, naar den bedorven staat van het land, dat meerendeels door den vijand bezet was, veel meer deden dan andere provintiën, en meer, dan de maandelijksche bewilligdecontributie bedroeg.”*

“De ingezetenen van Twenthe hadden, zoo lang dat kwartier door den vijand bezet was, hunnen brandschat te Lochem betaald; in de vergadering te Utrecht was ingewilligd, dat zij voortaan, van 1 Julij af, tot fournissement der maandelijksche contributie en tot onderhoud van Berend Seijssinck’s ruiters te Deventer, den brandschat in Overijssel zouden betalen.”

Transcriptie:

Commissie voer Berendt van Kervel genant Sesinck, als Ritmaister

Die overicheit und landtraedt aan oster sijden der Mase doen kondt und tho weten voer ieder mennichlick, Al so wij tot dienste van den lande, wederstandt des Viannds ende bescherminge der goeden Ingesetenen van t samend nodich eracht hebben, noch eenige Ruiteren in den Dienste aan tho nemen, so ist dat wij, omme t goede rapport ons gedaen van die person des Manhafften Berendt van Kervell genant Sesinck, ende ons t sijner fromicheit und ervarenheit upt stuck van die Ruiterie vertrouwende, hebben denselven geautoriseert und gecomitteert, autoriseren und committeren bij desen, omme als Capitain in unsen und des Landts dienste up tho lichten und aan tho nemen vijftich goeder, walgeruster und versochte Ruiteren, wesende daer onder dertich lanchiers ende twintich Carrebijns, und sich, wie einen eerlievendenden Capitain well aan start, mit denselven laten gebruicken tot dienste van den lande end unsen bevele, tsij in-Steden, Sterckten offte tho velde, waer men sie aan meisten van doen sall hebben, und dat up al sulcke bestelbrief, als dies aangaende alrede gemaect offte noch gemaect sall worden, und omme sich in desen wel und getrouwelick naer behoren tho quiten, bij gehalten wordt den beheurlicken eedt van getrouwicheit tho doen aan unsen handenn/ordonneren und bevelen daerom well ernstlick allen und ieglicken Oversten Ritmreesters, Captitainen, Bevelhebberen Ruiteren und knechten in den dienste und gehoresamheit der geunierden Nederlandenn sijnde, versoucken oick allen anderen Potentaten Fürsten, Graven, Heeren, Drossten, Magistraten, Amptluiden, Schultien, Officieren und sonst mennichlick, so hiermede ersocht und angelant werden, dat sie gemelten Berndt van Kervell genant Sesinck für unseren betalen Capitain erkennen, und in t effectueren und volebringen deser seiner commision desnoodt und versocht sijnde alle assistencie hulp und bijstandt bewijzen, daeran werdt den landen dienst und uns een angeneame fruntschap geschieden, und sijn es gegen mennichlick der gebuer nach tho verschulden geneigt, urkuntt unser hier under upt spatium gedruckte cachet, gegeven binnen der Stadt Arnhem den ix Maij

Anno 1582

“Voorts moest Ter Kuijlen mededeelen, dat de Ritm. Berend Seijssinck onlangs op eigen gezag uit Deventer gereden en in het Sticht van Munster gevallen was, alwaar hij op slot van den Bisschop te Ahaus ingenomen en geplunderd had, waarop de Munsterschen de goederen van burgers van Deventer en andere onderzaten des lands in arrest genomen hadden, om er de schade te verhalen.”

In het register van charters en bescheiden in het archief van Kampen van 1528 tot 1854 staat op 15 januari 1583 *“De ritmeester Berent van Kervel gen. Seijssinck wordt door Deventer met zijne onderhebben-*

de ruiteren onder zekere voorwaarden ingenomen, o.a. dat hij Twenthe en andere onwillige dorpen in brand-schat zal brengen - Den 12 Aug. Door ridderschap en steden aangenomen.”

“In den hervest volgens einen huisman, Hondarp genant, door Berndt Sesinck gefangen und binnen Zutphen gebracht, dem afgeschätzt 200 daller.” is een citaat uit het boek *“Het oude kerspel Winterswijk”*. Daarin wordt melding gemaakt van een gevangenneming door Berndt Sesinck in september 1583.

Datum	Gebeurtenis	Bron
26-05-1582	Berndt van Kervelh genandt Sessinck aan Wilhelm, graaf tho den Berge etc., stadhouder. Verzoek om bescherming tegen den laster, dat hij bij het huis Miedachten den secretaris van den veldoverste der Engelschen gedood en van zijn papieren beroofd zou hebben. Oorspr.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7245.
17-07-1582	Wilhelm (graaf van den Bergh) aan Sessinck. Verzoek om met zijn ruitery het ambt Epe niet te zwaar te belasten. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7339.
19-10-1582	De Gedeputeerden van Ridderschap en steden van Overissell aan Wilhelm, graaf tho den Berge etc., stadhouder. Klachten over het garnizoen van Lochum, dat in Twenthe plundert. Hetzelfde doen de ruiters van Berent Seysing in Sallandt. Oorspr.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7432.
24-10-1582	Gerrit de Jonghe aan Wilhelm, graaf tho den Berghe etc., stadhouder. Klachten over plundering door ritmeester Berendt Sessingh. Oorspr.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7439.
04-11-1582	Berndt van Kervell genant Seisinck aan burgemeester en raad van Borckenn. Bevel om eenige lieden te zenden om zijn bevelen aan te hooren, anders zal hij als vijand tegen hen optreden. Afschrift. Berndt van Kervell genant Seisinck aan den schout van Vragern. Bevel om zijn onderhebbende amtblieden bij schr. te laten komen om met hem tot overeenstemming te komen, anders zal hij zelf optreden, evenals de vorige keer. Afschrift.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7448 en 7449.
13-12-1582	Ridderschap en steden van Overissell aan Berndt van Kervell, ritmeester te Lochem. Klacht over het weghalen van paarden door zijn soldaten. Oorspr.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7495.
16-12-1582	Wilhelm (graaf van den Bergh) aan Jochim van Arn, luitenant, en ritmeester Sessingck. Bevel tot teruggave van gestolen paarden. Minuut	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7501.
24-12-1582	(De Graaf van den Bergh) aan kapitein Fonseca of diens luitenant. Bevel om zijn ruiters, die te Nymegen en op het huis Huemen liggen, gereed te houden voor vertrek. Minuut. Gelijkkluidende brieven gingen af aan Bernt von Kervell gend. Sessingck, Gideon von Pamborch en Hans Wigman te Dotteckum, Henrick von Brien en Dederich von Bercheim te Zuttphen en Gosswein von Bercheim te Nymegen.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7511.
31-12-1582	(De Graaf van den Bergh) aan (den Landraad). Antwoord op 7521. De Gedeputeerden van de Velaw zijn hierover zeer teleurgesteld. Het is noodig ten spoedigste maatregelen te nemen. Het monstren van hopman Sessinck te Vorst op de Velaw is een nieuwe teleurstelling. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 373-7524.

Briefregesten Huis Bergh uit 1582.

Op 19 november 1583 volgt een verontschuldiging van Deventer over de inval van de ritmeester Seijssink te Ahaus in het Munsterse, waarover die stad met beslag van de goederen haar burgers bedreigd werd.

Koning Filips heeft een prijs gezet op het hoofd van Willem van Oranje, die na vele mislukte aanslagen, uiteindelijk in Delft op 10 juli 1584 door de Franse katholieke Balthazar Gerardts wordt vermoord. Willem van Oranje wordt opgevolgd door zijn zoon Maurits van Oranje.

Datum	Gebeurtenis	Bron
01-01-1583	Bernhart van Hovel aan Wilhelm, graaf zu dem Berge etc., stadhouder. Ingevolge den brief van geadr. aan schr. en monsieur Wilich zullen zij zich naar Utrecht begeven. De ruiters willen alleen vertrekken, indien de schutters van Beerndt Seissinck mede gaan. Nieuwstijdingen. Oorspr.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 374-7532.
09-01-1583	Wilhelm (graaf van den Bergh) aan Bernt Sessinck. Bevel, om onmiddellijk zijn gouvernement te verlaten. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 374-7539.
24-05-1583	(De Graaf van den Bergh) aan den Landraad. Verzoek om maatregelen opdat eenige ruiters van kapitein Sessinck, te Nahuis gevangen, vrijgelaten worden. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 374-7753.
20-07-1583	Crystoffel van Isselsteyn aan Wilhelm, graaf tot den Bergh etc., stadhouder. Dank voor het afstaan van de ruiters van graaf Herman, van Berendt Sessingh en Fonseca voor een voorgenomen aanslag. Verzoek ook de ruiters uit Lochem naar het land van Vianen te zenden. Oorspr.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 374-8740.
01-10-1583	Wilhelm (graaf van den Bergh) aan den luitenant Bernt Sessingk. Toezending van een request van Gelmer von dem Wall, vrouw van Johan Vinck, over diens gevangenschap (vgl. reg. 3926). Verzoek om inlichtingen hieromtrent. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 374-7965.
22-10-1583	Wilhelm (graaf van den Bergh) aan luitenant, bevelhebbers, jonkers en ruiters van ritmeester Berndt Sessingck gend. Kervell. Raad om zich, nu zij afgedankt worden, aan te melden bij Zeino van Dort, heer zu Dort en landdrost der graafschap Zutphen, die opdracht heeft van de Hooge Overigheid om een vaen ruiters te werven. Minuut.	ECAL, 0214 Briefregestenlijst Huis Bergh, inv. nr. 374-8007.

Briefregesten Huis Bergh uit 1583.

Transcriptie:

Commissie voer Berndt van Kervel genant Seisinck als Ritmeister

Die Overicheit ende Landtraedt an die oestsijde van der Mase doen te weten, allen die dese sien offte horen lesen sullen, dat, nadien ten dienste des Vaderlandts ende wederstandt des algemeinen Viandts raetsam ende nodig befonden is, noch tachtentich goede, ervaren ende welgeruste ruiteren, half lanchiers ende half carrebijns te doen lichten ende annemen, wij, um die goede kennisse, die wij hebben van de person des manhafften ende fromen Berndt van Kervel genoemt Seisinck ons op sijne ervarenheit betrouwende, denselven, um alsulcker tachtentich ruiteren upt spodigste te werwen, darover als Ritmr volkomlick, mede sich darmede in des Landtsdienst up allen plaetsen, daert hem bij uns offte unsen gecommitteerden bevelen sal werden, folgende den articuls brieck steeds goetwilliglick te laten gebrucken, bestelt ende gecommitteert hebben, bestellen ende committeren mits desen, up sulcken maentlicken traictement ende soldijn, als mit hem overkomen sall werden, ende um sich well ende getrouwelick darinne te quiten, hij gehouden werdt den behoerlick en eedt an unsen handen te doen, ontbieden darum ende bevelen amptshalven allen ende ieglicken unsen Oversten, Ritmeesteren hopluiden, bevelhebberen, gemeinen ruitere ende voetknechten, oick allen anderen, die dit angaen mag dat sie den voorn: Berndt van Kervell genoemt Seisinck voer unsen bestelten Ritmr erkennen, enden hem up sijn versuecken und anlangen in volbrengen deser sijnen commissie alle bijstandt ende forderingen benoigsen, daran des Landtsdienst ende unse th overlatige meininge geschiede, gegeven under unsen Cachet binnen der Stadt Arnhem den 16e dag Decembris 1584, stylo novo.

De Raad van State laat op 16 december 1584 weten dat zij nog 80 goede, ervaren en goed uitgeruste ruiters, 40 lanciers en 40 schutters werft voor ritmeester Berndt van Kervel op wiens ervarenheid zij vertrouwen. Zij vragen de gezagsdragers Berendt van Kervell genoemd Seisinck hem hierin te ondersteunen. Zie de transcriptie op de vorige pagina.

Op 25-12-1584 wordt aan de Hertog van Parma bericht dat vier ruiters van den Ritmeester Beernt Seysinck binnen Steenwijk zijn onthoofd en in het boek Krygslisten en regelen van Hajo Spandaw staat:

“In den jare 1585 reden twee Vanen van onze Ruiters uit Vrieslant na ’t Lantschap Drenthe, onder de Ritmeesters Bordes en Seisink, en, des viants Ruitery gewaar wordende, stelden zy zig, hoewel swakker zynde, te weer, makenden twee Benden. Bordes deed de eerst charge, op belofte van Seisink, van hem datelik te zullen volgen: Maar deze, ziende Bordes met den viant vermengt, wendde de rugge en verliep; zo dat Bordus gewont, en met meer andere gevangen na Steenwyk gevoert wierde.”

In 1585 was Willem Lodewijk van Nassau-Dillenburg²⁹ de stadhouder van Friesland. Hij was tevens kapitein-generaal van het leger van Friesland en samen met prins Maurits van Oranje opperbevelhebber van het Staatse Leger in de strijd tegen de Spanjaarden. Willem Lodewijk hield een dagboek bij en daarin zijn in 1585 de volgende vermeldingen over Berendt Zesinck gemaakt³⁰ (zie transcriptie). In 1586 overleed Willem van den Bergh. Hij wordt opgevolgd door zijn zoon Herman van den Bergh.

Tot slot nog wat informatie over Berendt Zesinck en wat er verder gebeurde tot het einde van de Nederlandse Opstand.

Het is nog onduidelijk tot wanneer Berendt Sesinck heeft geleefd. Wel blijkt uit een artikel Historiografisch essay over de feodale heerlijkheid Waterschei en Nudorp uit 2019 dat in de Gelderse stad Hattem Johan

Transcripties:

- *Berndt Saisens geordonneert mitt 20 perde all nach binnen Lewarden de wache to versterken.*
- *Berndt Seifers restitutie bevolen van 60 beeste, boven heltende salveguarden³¹ den van Dyveren ende Vledder afgenomen*

An den Luttendant in die Lemmer, umb den Ruitteren, en gxxxxxx endtweijcken Berndt Sessingh volgen te laeten, umb weederomb hijer binnen Lewarden te dringen.

van Sijl in 1588 een burgerlijk proces voerde voor de schepenbank tegen Beerent van Kervel alias Seijssinck en uit het archief van het Erfgoed Centrum Zuphen dat er nog een akte van transport is afkomstig van Bernt Sesinck van 28 oktober 1591. Gesteld kan worden dat Berendt Sesinck na 1588 is overleden.

In 1588 is Nederland een republiek; Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Filips besloot Engeland en de Nederlanden aan te vallen, maar zijn vloot, de Armada, wordt verslagen door de Engelse en Nederlandse oorlogsschepen. In de periode hierna geven Maurits van Oranje en Johan van Oldenbarneveldt sturing aan de Nederlanden. Diverse steden in Spaanse handen werden vanaf 1590 heroverd. Zo ook in de Achterhoek in 1597. In 1625 werd Maurits opgevolgd door Frederik Hendrik van Oranje als Stadhouder en legeraanvoerder.

Van 1609 tot 1621 was er sprake van een wapenstilstand (het Twaalfjarig Bestand). Op 15 mei 1648 werd te Munster in Duitsland de vrede gesloten tussen Spanje en de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. De republiek werd als soevereine staat erkend.

29. Hij is een neef van Willem van Oranje

30. Dit dagboek met bijna duidend pagina's over de Friese geschiedenis is opgenomen in het Koninklijk Archief in Den Haag. Het dagboek is begin 2021 onder de aandacht gekomen van de heren A. Buwalda, rentmeester van de protestantse gemeente Schettens, Schraard en Longerhouw, en J. Punt van het Nationaal Militair Museum. Zij hebben het initiatief genomen het dagboek te transcriberen.

31. Vrijbrief/vrijgeleide

De rijke geschiedenis van een klein huis in Bronkhorst.

Onderstraat 8-b, Bronkhorst

Arno Overmars¹, aovermars@freeler.nl

Wie door Bronkhorst slentert komt ogen tekort. De vele prachtige monumenten in het stadje getuigen van een indrukwekkend verleden. Maar ook een van de wat minder onopvallende panden blijkt een rijke geschiedenis te hebben: Onderstraat 8-b. Het huisje wordt sinds ongeveer 35 jaar bewoond, nadat het lange tijd onbewoond was en in gebruik is geweest als schuur. Maar uit een analyse van het bevolkingsregister blijkt dat er al vanaf het begin van de 19^e eeuw mensen in het huisje woonden. Er was zelfs sprake van indrukwekkende bedrijvigheid.

Onderstraat 8-b te Bronkhorst. Foto: Arno Overmars.

Het begin

Het is niet bekend wanneer het huisje aan de Onderstraat 8-b precies is gebouwd. Belangrijk ijkpunt is in elk geval de grote stadsbrand van 29 april 1770². Die brak midden in de nacht uit in de naastgelegen woning van de smid Berend Garretsen (het huidige Onderstraat 10) en verwoestte alle huizen, schuren en een hooiberg ten oosten van de Steenpoort, richting de Bronkhorster molen³. Nog in hetzelfde jaar werd begonnen met de herbouw van enkele huizen. Ook Berend Garretsen liet in 1770 een nieuwe smederij bouwen; het jaartal staat nog altijd met muurankers in

de voorgevel⁴. Of hij ernaast ook het kleine huis liet (her)bouwen is niet zeker. Vaststaat dat het huisje door de heer Knaap, landmeter eerste klasse, is ingetekend op de eerste kadastrale kaart die in 1817 van het stadje Bronkhorst werd opgemaakt.

Ten tijde van de eerste kadastrale registratie waren Berend Garretsen en zijn vrouw al geruime tijd overleden. Uit hun erfenis had dochter Hendrika Garretsen onder andere het kleine huis in eigendom verkregen. Ze was getrouwd met Jan Nieuwenhuis, met wie ze in de voormalige smederij van haar vader woonde, dat op dat moment huisnummer 9 had⁵. Uit de gezinskaarten blijkt niet dat het ook bewoond was. Het had ook geen eigen huisnummer. Hoogstwaarschijnlijk was het in gebruik als schuur. Nadat Jan Nieuwenhuis in 1824 over-

Kadastrale kaart uit 1832, met o.a. perceel Steenderen A 210. Bron: Kadaster

1. Met dank aan Wim Knaake voor zijn nauwkeurige analyse van de gezinskaarten uit het bevolkingsregister.
2. Zie ook: Wim Knaake en Arno Overmars, *Brand in Bronkhorst*, in: De Zwerfsteen, 2020-01, p. 4-9.
3. Bron: *Aantekeningen van Oudheden van de Gem. Steenderen en Bronkhorst 1034-1838 en vervolgens*, Harmen Addink, uitgegeven in oktober 1989 door de het OTGB, p. 21 en 22.
4. Zie ook: Arno Overmars, *Smederij Garretsen aan de Onderstraat in Bronkhorst*: OTGB, 4e kwartaal 2019, p. 124-130.
5. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 0446, inventarisnummers 471 en 472.

leed en in 1830 ook Hendrika Garretsen was gestorven, verdelen de kinderen hun nalatenschap. Dochter Maria Nieuwenhuis, getrouwd met de Zutphense broodbakker Evert Jan Hamer, krijgt het huis waarin haar ouders en grootouders woonden en waarin nu haar broer Evert Jan Nieuwenhuis met zijn gezin woont, inclusief het erbij horende naastgelegen huisje⁶. Bij de officiële invoering van het Kadaster in 1832 wordt het betreffende perceel beschreven en krijgt het een nummer: Steenderen A 210⁷, geheel groot 540 m².

Eerste bewoners⁸

De erfgenamen Nieuwenhuis besluiten het huisje geschikt te maken voor bewoning, om het daarna te verhuren. En dat gebeurt dan ook: het huisje krijgt een voorvertrek en een achtervertrek⁹. Hier komen op 22 februari 1833 de uit Vorden afkomstige Johannes Dijenborg en zijn echtgenote Elisabeth Meijer wonen. Zij zijn de eerste bewoners. Dit wordt nauwkeurig vastgelegd in het bevolkingsregister, door middel van een aantekening op de gezinskaart van het huis met nummer 137. Het nieuw bewoonde huisje dat tussen de huizen met de nummers 138 en 137 staat, krijgt hierbij een eigen nummer: 137-a¹⁰. Het echtpaar Dijenborg-Meijer blijft niet lang in het huisje wonen, want al in 1834 wordt hun verhuizing vastgelegd naar het huis met nummer 141-a, een nieuw of verbouwd huis halverwege op 't Hof, de weg naar de Joodse Begraafplaats.

Het is misschien niet eenvoudig om een nieuwe huurder te vinden, want het huisje staat enige tijd leeg. Pas in februari 1836 verhuist de tuinman Jan Willem Jenichen met zijn vrouw Elisabeth Leeuwen naar het kleine huis. Eerder woonde de familie Jenichen in een huis naast kasteel Baak van de familie van der Heijden. Tegelijk met het echtpaar Jenichen neemt ook Wessel Krabbe, met zijn vrouw zijn intrek in een kamer van het huisje. Het is er waarschijnlijk te vol, want op 1 mei

1836 wordt het echtpaar Jenichen alweer uitgeschreven en vertrekken zij naar Brummen. Timmerman Wessel Krabbe en zijn vrouw krijgen twee kinderen, die in het kleine huis geboren worden.

Een Ansichtkaart van Bronkhorst met daarop de Onderstraat, uit ca. 1963. Collectie: Arno Overmars.

In 1839 wordt het onroerend goed in Bronkhorst door het echtpaar Hamer-Nieuwenhuis te koop gezet. Koper is Evert Jan Garretsen, achterneef van Maria Nieuwenhuis¹¹. Hij was meestersmid in Bronkhorst en wordt op 22 februari 1839 voor 1.400,- gulden eigenaar van het grotere huis (met huisnummer 9, dat in 1839 echter al was omgenummerd naar huisnummer 138), het kleine huis en erf (met het huisnummer 137-a, grootte 2 are en 20 centiare) en een stuk grond¹². De oplevering van het kleine huis vond per direct plaats. Een nieuwe eigenaar betekende -zo blijkt uit het bevolkingsregister- ook een nieuwe huurder: het gezin Krabbe verhuist per 22 februari 1839 naar Brummen en het huisje wordt met ingang van die datum door Evert Jan Garretsen verhuurd aan de oorspronkelijk uit Limburg afkomstige hoedenmaker Gerhard Ludwig Borgmeijer. Hij gaat er wonen met zijn echtgenote Elisabeth Niezen en hun drie kinderen. Op 18 februari 1843 overlijdt Elisabeth, waarna Gerhard hertrouwt met Harmina Agterkamp. Uit dit huwelijk worden nog twee kinderen geboren.

6. Akte van ruiling van 6 juni 1836, zie: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 0476, nr. 23.

7. Tussen 1840 en 1870 wordt A 210 omgenummerd naar A 381 en A 382. In 1928 wordt A 381 samengevoegd met A 207, A 705 en A 382 en omgenummerd naar A 777. In 1932 wordt A 777 samengevoegd met A 204, A 205 en A 206 en omgenummerd naar A 792.

8. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 0446, inventarisnummer 475.

9. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 3011, inventarisnummer 106, akte 2151.

10. Het toekennen van een extra huisnummer door toevoeging van een letter gebeurde bij de bouw van een nieuw huis. Bij de volgende omnummering ging de nieuwe woning dan op volgorde mee bij de toekenning van nieuwe huisnummers (zonder toevoeging van letters). Dat gebeurde bijvoorbeeld rond 1850, toen het huisje met nummer 137-A het nieuwe huisnummer B 38 kreeg en het naastgelegen huis met nummer 138 werd omgenummerd naar B 39.

11. Zie ook: Arno Overmars, 1787-1917. *Drie generaties Garretsen in Bronkhorst*, in: De Zwerfsteen, 2016-02, p. 3-9.

12. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 0476, nr. 23.

Rond 1850 gaat de gemeente Steenderen over tot omnummering van de huizen in het stadje. Het huisje met nummer 137-a krijgt het nieuwe nummer B38. Nadat een zoon in militaire dienst ging en een dochter voor een dienstje naar 's-Heerenberg vertrok, verlaat de familie Borgmeijer Bronkhorst en betreft zij een huis in het dorp Steenderen.

Familie Mansfeld

Begin 1855 komt de Joodse familie Mansfeld als huurder in het huisje met nummer B38 wonen¹³. De koopman Nathan Haim Mansfeld werd in Warschau geboren op 28 december 1814 en verliet Polen op 16 juli 1836 om in Nederland te gaan werken¹⁴. Hij ging wonen in Rheden en trouwde met Judith Cohen, geboren in Veenendaal op 19 december 1818. Het echtpaar verhuisde niet lang daarna met hun dochtertje Nata naar Steenderen, waar het ging wonen in de inmiddels afgebroken boerderij 'Java' of 'Veldhoentjen' aan de Bronkhorsterweg. Eind 1842 werd zoontje Izaak geboren. Maar toen sloeg het noodlot toe: nadat in april 1843 de kleine Izaak stierf, overleed ook Judith in september 1843, slechts 24 jaar oud. Pas in 1851 hertrouwde Nathan. Zijn tweede echtgenote was de op 1 februari 1814 in Bredevoort geboren Hanna Heijmans, die hem drie kinderen schonk: Jacob (1852), die slechts 14 maanden oud werd, Jacob Haim (1853) en Rachel (1855).

Nathan Mansfeld had in Steenderen vanuit zijn huis een manufacturenzaak gedreven. In januari 1851 laat hij door notaris G.J. van Tricht een verklaring opmaken waaruit de achtergrond blijkt van de zaak¹⁵. Nathan verklaart dat alle manufacturen en theewaren die hij bezit en een waarde vertegenwoordigen van ongeveer 800 gulden, aan hem zijn verstrekt door de firma Cohen uit Veenendaal. De familie Cohen was de schoonfamilie van Nathan en wilde hem hiermee in staat stellen 'met eere deszelfs brood te doen winnen'. Vlak voordat Nathan voor de tweede keer in het huwelijk zou treden liet hij in juni 1851 een boedelbeschrijving opmaken¹⁶. Uit de opgesomde manufacturen rijst een beeld op van een 19de-eeuws stoffenzaak. Er waren bij

Nathan stoffen te koop, zoals verschillende soorten van gekleurd en ongekleurd katoen, garen, gaas, tule, fluweel, manchester (katoenfluweel) en de wollen stoffen molton en duffel. Voorts bevatte de winkelvoorraad: mutsen, kousen, lakens, omslagdoeken en enige soorten thee. Dit alles had een getaxeerde waarde van 892,50 gulden.

Het graf van Nathan Haim Mansfeld. Foto: Wim Knaake.

Vanaf 1855 wordt vanuit het kleine huis met nummer B38 in Bronkhorst de winkel voortgezet. Dit blijkt uit een boedelbeschrijving van mei 1859, opgemaakt nadat Nathan op 23 april 1859 in Bronkhorst was gestorven¹⁷. In het kleine huis werd niet alleen gewoond, maar in het voorvertrek was ook het sterk uitgebreide assortiment aan stoffen (in rollen) opgeslagen. Zo verkochten Nathan en Hanna in die tijd: omslagdoeken, beddetijk, mutsen, halfzijden dassen, schorten, sjaals, tafellakens, bonte- en rouwzakdoeken, servetten, feitelts (slabbetjes) en nog steeds thee. Voorts was in voorraad: wol en katoen in vele soorten, linnen weefsels en neteldoek, pilo (een soort geweven stof gemaakt van half katoen en half linnen voor werkkleding), fluweel en canvas (grof linnen uit hennep). Ze verkochten ook bijzondere stoffen zoals lustre, een weefsel gemaakt met een katoenen schering en een glanzende haarvezel als inslaggaren, en cassinet, een halfwollen dunne keperstof met haardek. De taxatiewaarde van alle manufacturen, bepaald door de timmerman Harmen Boogman uit Bronkhorst die optrad als deskundige, wordt geschat op 3.287 gulden. Hier

13. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 0446, inventarisnummers 477 en 479.

14. Bron: https://www.stenenarchief.nl/hsa_completed/hsa_completed_view.php?editid1=2915&. Zie ook: <https://www.joodsmonument.nl/nl/page/551226/overzicht-familie-mansfeld-19e-20ste-eeuw>.

15. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 3011, inventarisnummer 102, akte 861.

16. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 3011, inventarisnummer 102, akte 908.

17. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnummer 3011, inventarisnummer 106, akte 2151.

tegenover stond een totaal van zakelijke schulden van 3.188 gulden, waaronder ook nog altijd de schuld aan de firma Cohen uit Veenendaal (722 gulden). Uit de boedelbeschrijving is op te maken dat Nathan erg ziek geweest moet zijn. De inventaris bevat voor een bedrag van bijna 100 gulden aan rekeningen wegens geneeskundige diensten door artsen uit Rhenen en Brummen. Nathan vond zijn laatste rustplaats op de Joodse begraafplaats aan het Maneveld te Bronkhorst. Het is de oudste grafsteen die vandaag de dag nog zichtbaar is. Vier maanden na het overlijden van Nathan verhuist weduwe Hanna met de drie kinderen naar Brummen. Daar hertrouwt zij in augustus 1860 met Joseph Sterneveld. Ze overlijdt in Brummen op 9 oktober 1888 en krijgt ook haar laatste rustplaats in Bronkhorst¹⁸.

Voorlopig laatste bewoners¹⁹

Na enkele maanden van leegstand komt in juni 1860 de familie Weijenbergh vanuit Zelhem naar Bronkhorst. Vader, moeder en vijf kinderen komen in het huisje met nummer B38 wonen. Lang duurt het niet, want in maart 1861 is het gezin alweer uit Bronkhorst vertrokken en vestigt zich in Laren. Opnieuw staat het huisje enige tijd leeg. Begin 1862 wordt Wessel Wijmer huurder en gaat met zijn vrouw en twee kinderen in het kleine huis wonen. Eind 1863 verhuist het gezin alweer, naar het huis met nummer B32 (nu Onderstraat 6), dat leeg stond na het overlijden van Jantje Albrechts (verwant aan de familie Boogman) in 1862. Verderop in Bronkhorst, in het huis met nummer B12 (tegenwoordig Kasteelweg 2) woont op dat moment de familie Scholten met de weduwe Elisabeth Walgemoet. Met ingang van 10 december 1863 huren Evert Jan Scholten en Berendina Frederika Vogelaar, zoon Hendrik Gerrit, dochter Geertruida Alberdina en de genoemde weduwe het kleine huis met nummer B38. Hier overlijdt Elisabeth Walgemoet in februari 1865.

Rond 1870 gaat de gemeente opnieuw over tot het tellen van de woonhuizen en het uitgeven van nieuwe huisnummers. Het kleine huis met nummer B38 krijgt het nieuwe nummer B42. Het bevat de familie Scholten kennelijk goed, want ze blijven er lange tijd wonen.

Hendrik Scholten werkt tussen 1870 en 1880 bij verschillende landbouwers in Bronkhorst, maar keert in

1879 terug naar zijn ouders aan de Onderstraat B38. Geertruida verlaat op 1 november 1876 het ouderlijk huis en wordt dienstmeid bij timmerman Boogman (nu Boterstraat 4) en verlaat daarna Bronkhorst. Op 22 juni 1882 verhuist de familie Scholten dan toch. Ze gaan wonen in het huis met nummer B55-bis (tegenwoordig Onderstraat 9). De toevoeging bis betekent dat het huis dubbele bewoning kende: de families Toevank en Derksen. Zij verlieten het huis echter, zodat er behalve voor het echtpaar Scholten-Vogelaar ook ruimte was voor zoon Hendrik en zijn aanstaande echtgenote Hendrika Rusink uit Zelhem, waarmee hij op 8 juni 1883 trouwde. Ook Hendrika Rusink was werkzaam bij timmerman Boogman in Bronkhorst. Door alle nieuwe bebouwing en sloop van oude huizen gaat de gemeente, 10 jaar na de vorige telling, opnieuw over tot het tellen van de huizen en de uitgifte van nieuwe nummers. Het kleine huis met nummer B42 wordt omgenummerd naar B41.

Onderstraat 10 rond ca. 1972, waarbij het onbewoonde huisje dan in gebruik is voor opslag van materialen door Jan Harmsen. Bron: ECAL, documentnr. 1281-10-029 en 030.

18. Zie ook: Hans Kooger, *Joods Leven in Bronkhorst Steenderen Brummen*, 1978, ISBN 9060110846, pag. 70.

19. Bron: Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, toegangsnr. 0446, inventarisnr. 479, 483, 487, 492 en 496.

Een paar weken na het vertrek van de familie Scholten wordt in augustus 1882 Harmina Waanders de nieuwe huurder van het kleine huis. Ze woonde daarvoor op diverse plekken in Bronkhorst, soms op kamers, zo blijkt uit de vermelding op de gezinskaarten. Ruim vijf jaren blijft ze in het huisje wonen en vertrekt dan naar het (inmiddels afgebroken) huis tussen de huidige nummers 5 en 7 aan de Onderstraat. Afbraak leidt tot omnummering: rond 1890 krijgt het kleine huisje met nummer B41 daarom het nieuwe nummer B42. Het kleine huisje blijft ruim twee jaar onbewoond, want pas in maart 1890 komt de weduwe Johanna Elisabeth Teunissen-Dijcker met haar zoon Johannes Elbertus op dit adres wonen. Zij kwam vanuit Steenderen en is landbouwster van beroep. Haar oudste zoon Karel Hendrik voegt zich op 17 mei 1892 bij het tweetal, waarna het gehele gezin in november 1892 vertrekt naar het huis met nummer B52. Dit is hoogst waarschijnlijk het armenhuis op 't Hof. De woning met nummer B42 is vanaf dat moment opnieuw onbewoond.

Onbewoond, maar dan opnieuw bewoning

Volgens de overlevering was het huisje aan het einde van de 19e eeuw onbewoonbaar geworden. Dat kan verklaren waarom het moeite kostte om nieuwe huurders te vinden en het huisje vanaf 1892 onbewoond bleef. Eigenaren van het huisje met nummer B42, het naastgelegen huis met nummer B43 en het (inmiddels afgebroken) huis op de hoek met de Molenstraat met nummer B44, waren de ongehuwde broer en zussen Elsen, Jantjen en Gerhard Jan Garretsen. Zij waren al op leeftijd en bovendien bijzonder zuinig. Ze woonden in het huis met nummer B43 en aan onderhoud werd helemaal niets gedaan, waardoor er in 1912 geen andere mogelijkheid was dan tot afbraak over te gaan van het huis op de hoek. Enkele jaren later, in juli 1918, werden de beide andere huizen (B42 en B43) door de familie Garretsen verkocht aan de familie Harmsen uit de Boterstraat in Bronkhorst.

De familie Harmsen woonde in het tot Onderstraat 10 omgenummerde huis met nummer B43 en had in de

deel de timmermanwerkplaats van Hendrik Jan. Het huisje met het oude nummer B42 (dat in de nieuwe nummering geen officieel huisnummer kreeg) werd gebruikt voor de opslag van materiaal. In 1956 gaan het woonhuis en de opslag over van Hendrik Jan naar diens zoon Jan Harmsen, die ook timmerman is. De situatie blijft ongewijzigd tot midden jaren 80 van de vorige eeuw, wanneer op verzoek van de familie Harmsen een kadastrale wijziging wordt doorgevoerd. Hierbij wordt het kleine huis (opslag) afgesplitst van het perceel Onderstraat 10, en krijgt het een eigen huisnummer: Onderstraat 8-b. Jan Harmsen blijft met zijn echtgenote (zij is een Scholten) wonen op Onderstraat 10 en zoon Henk neemt de restauratie van de vervallen opslag op Onderstraat 8-b ter hand. Het geheel wordt zeer grondig verbouwd tot een mooie woning. Tijdens de bouwwerkzaamheden worden diverse zaken aangetroffen die herinneren aan vroegere bewoning, zoals een vuurhaard en een in de grond aangebrachte aspot. Henk Harmsen bewoont het huis aan de Onderstraat 8-b met zijn gezin tot 2003, wanneer zij verhuizen naar

De situatie van de gerestaureerde en tot woning verbouwde Onderstraat 8-b te Bronkhorst in 2015. Foto: Arno Overmars.

Onderstraat 9. De weduwe van Jan Harmsen gaat wonen in de woning Onderstraat 8-b, die in bezit blijft van de familie Harmsen, en de woning aan de Onderstraat 10 wordt verkocht. Ook nadat de weduwe van Jan Harmsen in 2012 naar Steenderen verhuist, blijft de bescheiden woning Onderstraat 8-b verhuurd en met plezier bewoond.

Gratis af te halen in Doetinchem.

Inhoudsopgave + namen + index over de jaren 1984 t/m 1988 (losbladig in klappers).

Uitgave OTGB nrs.1-1989 t/m 4-2007 (losbladig A4 in klappers), incl. de jaarindexen.

Uitgave OTGB nrs. 1-2014 t/m 4-2020 (A4 boekjes), incl. de jaarindexen.

Van Gens Nostra de volgende delen: nrs. 4-1995 t/m 12-2003, incl. de jaarindexen.

Contact: stamboom@omlo.net

Parenteel van Peter Jansen Pennekamp

deel 2

Wim Jansen, w.f.jansen@upcmail.nl

1.4.4.3.3.4.7 Steven Pennekamp is geb. op 09.03.1865 te Steenderen, overl. op 15.04.1901 te Rheden, zv Jan Pennekamp (zie 1.4.4.3.3.4) en Hendrika Johanna Wennink. Getrouwd op 17.06.1891 te Zutphen met **Anna Maria Addink**. Anna is geb. op 23.09.1867 te Zutphen, overl. op 20.01.1898 te Rheden, dv Albert Addink en Harmina Mathilda Nengerman.

Kinderen van Steven en Anna:

1. **Harmina Mathilde Pennekamp**, geb. op 20.07.1891 te Zutphen. Volgt 1.4.4.3.3.4.7.1.
2. **Jan Pennekamp**, geb. op 02.08.1893 te Rheden (Dieren). Volgt 1.4.4.3.3.4.7.2.
3. **Albert Pennekamp**, geb. op 17.06.1895 te Rheden (Dieren), overl. op 28.07.1896 te Rheden (Dieren).
4. **Hendrika Johanna Pennekamp**, geb. op 01.01.1898 te Rheden (Dieren). Volgt 1.4.4.3.3.4.7.4.

1.4.4.3.3.4.7.1 Harmina Mathilde Pennekamp is geb. op 20.07.1891 te Zutphen, overl. op 16.01.1939 te Sprang-Capelle, dv Steven Pennekamp (zie 1.4.4.3.3.4.7) en Anna Maria Addink. Getrouwd op 04.06.1915 te Zutphen met **Jan Gerhard Addink**. Jan is geb. op 17.06.1888 te Zutphen, overl. in 1962, zv Carel Constantijn Addink en Derkje Meijer.

1.4.4.3.3.4.7.2 Jan Pennekamp is geb. op 02.08.1893 te Rheden (Dieren), overl. op 14.02.1971 te Winterswijk, zv Steven Pennekamp (zie 1.4.4.3.3.4.7) en Anna Maria Addink. Getrouwd op 23.10.1919 te Winterswijk met **Antonia Johanna Hannink**. Antonia is geb. op 19.02.1891 te Winterswijk, overl. op 15.06.1974 te Winterswijk, dv Jan Derk Hannink en Reindina Aleida Jansen.

1.4.4.3.3.4.7.4 Hendrika Johanna Pennekamp is geb. op 01.01.1898 te Rheden (Dieren), dv Steven Pennekamp (zie 1.4.4.3.3.4.7) en Anna Maria Addink. Getrouwd op 28.09.1923 te Borculo met **Derk Jan Klumpers**. Derk is geb. op 03.11.1895 te Borculo (Overbiel), overl. op 08.09.1943 te Winterswijk, zv Gerrit Jan Klumpers en Aaltjen Florijn.

1.4.4.3.3.5 Jantjen Pennekamp is geb. op 28.10.1822 te Steenderen (Toldijk), overl. op 26.11.1887 te Brummen, dv Steven Pennekamp (zie 1.4.4.3.3) en Elske Russer (Reusser). Getrouwd (1) op 11.09.1845 te Steenderen met **Jan Alderkamp**. Jan is geb. op 08.11.1816 te Steenderen, overl. op 24.01.1860 te Brummen (Cortenoever), zv Evert Jan Alderkamp en Geertruij Memelink. Getrouwd (2) op 04.10.1862 te Brummen met **Dirk Hamer**. Dirk is geb. op 04.06.1828 te Brummen, overl. op 02.10.1888 te Brummen, zv Arend Hamer en Hendrika Mensink.

1.4.4.5 Jenneken Pennekamp, dv Peter Janssen Pennekamp (zie 1.4.4) en Aaltjen (Aaltien) Willems(en). Zij is ged. op 07.03.1734 te Steenderen. Getrouwd op 20.01.1774 te Steenderen met **Garrit Oortgiezen**. Garrit is geb. te Bronkhorst. Garrit had eerder een relatie met **Geesken Hendriks** (ovl. vóór 1774).

1.4.4.8 Teunis Pennekamp, gedoopt op 15.03.1739 te Steenderen, overl. vóór 1795, zv Peter Janssen Pennekamp (zie 1.4.4) en Aaltjen (Aaltien) Willems(en). Getrouwd op 01.04.1787 te Steenderen met **C(k)unneken Ter Steeje**. C(k)unneken is gedoopt op 05.09.1745 te Steenderen (Bronkhorst), overl. op 20.11.1818 te Steenderen, dv Henderik Ter Steeje en Garritjen Mentinks. C(k)unneken is weduwe van **Lambertus Valkenburg** (ovl. vóór 1787), met wie zij trouwde op 25.05.1775 te Steenderen. C(k)unneken trouwde later op 23.08.1795 te Steenderen met **Gerret Starink**.

1.4.4.10 Garrit Pennekamp, ged. op 20.01.1743 te Steenderen, overl. vóór 24.09.1796 te Hummelo, zv Peter Janssen Pennekamp (zie 1.4.4) en Aaltjen (Aaltien) Willems(en). Getrouwd (1) op 20.01.1770 te Hummelo met **Fenneken Stro(o)man**, geb. op 06.05.1736 in Hummelo, overl. op 09.08.1771 te Hummelo, dv Gerrit Stroman en Maria Veltink. *Notitie bij het huwelijk van Garrit en Fenneken: Voornaam ook geschreven als Venneke, enz.* Getrouwd (2) op 05.07.1778 te Hummelo met **Catharina Garritsen**, overl. op 12.05.1779 te Hummelo, dv Hendrik Garrit. Het kerkelijk huwelijk vond plaats op 07.11.1779. Getrouwd (3) op 07.11.1779 te Hummelo met **Catharina Menkhorst**. Catharina is ged. op 04.07.1756 te Hummelo, overl. op 09.07.1828 te Hummelo, dv Barend Menkhorst en Henders Wennekink. Catharina trouwde later op 09.10.1796 te Hummelo met **Garret Teerink** (1770-1858).

Kinderen van Garrit en Fenneken:

1. **Harmanus (Manus) Pennekamp**, geb. te Hummelo. Volgt 1.4.4.10.1.
2. **Peter Pennekamp**, geb. te Hummelo. Volgt 1.4.4.10.2.

Kind van Garrit en Catharina Garritsen:

3. **Fenneken Pennekamp**, geb. op 07-05-1779, ged. op 09-05-1779 te Hummelo. Volgt 1.4.4.10.3.

Kind van Garrit en Catharina Menkhorst:

4. **Koendert Pennekamp**, geb. op 23.09.1780 te Hummelo.

1.4.4.10.1 Harmanus (Manus) Pennekamp is geb. te Hummelo, ged. op 29.04.1770 te Hummelo, overl. op 02.10.1838 te Steenderen (Toldijk), zv Garrit Pennekamp (zie 1.4.4.10) en Fenneken Stro(o)man. Getrouwd op 11.12.1808 te Steenderen en Bronkhorst met **Jenneken Janssen**. Jenneken is geb. op 09.08.1787 te Steenderen, overl. op 30.01.1867 in Steenderen (Baak), dv Arend Janssen en Aleida Garritsen.

Kinderen van Manus en Jenneken:

1. **Garrit Pennekamp**, geb. op 16.05.1809 te Steenderen. Volgt 1.4.4.10.1.1.
2. **Aleijda Pennekamp**, ged. op 03.10.1810 te Steenderen, overl. vóór 1819.
3. **Jan Willem Pennekamp**, geb. op 21.10.1812 te Steenderen. Volgt 1.4.4.10.1.3.
4. **Frerik Gradus Pennekamp**, geb. op 21.09.1814 te Steenderen, overl. op 03.10.1840 te Steenderen.
5. **Fenneken Pennekamp**, geb. op 14.12.1816 te Steenderen. Volgt 1.4.4.10.1.5.
6. **Aleida Pennekamp**, geb. op 17.03.1819 te Steenderen, overl. op 25.10.1842 in Steenderen (Baak).
7. **Hendrik Pennekamp**, geb. op 27.07.1821 te Steenderen (Toldijk). Volgt 1.4.4.10.1.7.
8. **Grada Pennekamp**, geb. op 20.09.1823 te Steenderen (Toldijk). Volgt 1.4.4.10.1.8.
9. **Steven Pennekamp**, geb. op 05.11.1825 te Steenderen (Toldijk). Volgt 1.4.4.10.1.9.
10. **Harmina Pennekamp**, geb. op 08.01.1829 te Steenderen (Toldijk), overl. op 24.07.1892 te Zutphen.

1.4.4.10.1.1 Garrit Pennekamp is geb. op 16.05.1809 te Steenderen, overl. op 10.02.1874 te Brummen, zv Harmanus (Manus) Pennekamp (zie 1.4.4.10.1) en Jenneken Janssen. Getrouwd op 09.02.1839 in Brummen met **Hendrika Berends**. Hendrika is ged. op 19.08.1810 in Apeldoorn, overl. op 25.02.1892 te Zutphen, dv Geertje Berends.

Kinderen van Garrit en Hendrika:

1. **Hermanus Arnoldus Pennekamp**, geb. op 01.12.1839. Volgt 1.4.4.10.1.1.1.
2. **Gerdina Berendina Pennekamp**, geb. op 20.01.1842 te Brummen. Volgt 1.4.4.10.1.1.2.
3. **Bernard Pennekamp**, geb. op 16.02.1844 te Brummen. Volgt 1.4.4.10.1.1.3.
4. **Gerrit Jan Pennekamp**, geb. op 24.04.1846 te Brummen (Rhienderen). Volgt 1.4.4.10.1.1.4.
5. **Steven Pennekamp**, geb. op 09.02.1849 te Brummen (Rhienderen). Volgt 1.4.4.10.1.1.5.

1.4.4.10.1.1.1 Hermanus Arnoldus Pennekamp is geb. op 01.12.1839, overl. op 25.05.1910 te Voorst, zv Garrit Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1) en Hendrika Berends. Getrouwd op 31.10.1874 te Voorst met **Everdiena Arieana Christiena Scholten**. Everdiena is geb. op 24.03.1845 in Heerde, overl. op 06.03.1920 te Voorst, dv Arien Dalhuis Scholten en Reintje Kroon.

Kinderen van Hermanus en Everdiena:

1. **N.N. Pennekamp**, levenloos geb. zoon, geb. op 14.11.1875 te Voorst.
2. **Reinier Christiaan Pennekamp**, geb. op 08.08.1879 te Voorst. Volgt 1.4.4.10.1.1.1.2.

3. **Hendrika Pennekamp**, geb. op 31.10.1880 te Voorst.
4. **Arie Berthus Wolterus Pennekamp**, geb. op 10.08.1883 te Voorst.
5. **Bernard Pennekamp**, geb. op 15.09.1885 te Voorst. Volgt 1.4.4.10.1.1.5.
6. **Hermine Everdina Pennekamp**, geb. op 11.01.1890 te Voorst.

1.4.4.10.1.1.1.2 Reinier Christiaan Pennekamp is geb. op 08.08.1879 te Voorst, zv Hermanus Arnoldus Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.1) en Everdina Arieana Christiena Scholten. Getrouwd op 18.06.1908 in Dubbeldam met **Johanna Jacoba Wijnen**. Johanna is geb. op 28.12.1884 in Dubbeldam, overl. op 17.04.1920 te Zutphen, dv Lammert Wijnen en Eva Christina Kruk. Getrouwd (2) op 20.04.1929 te Voorst met **Hermine Johanna te Wechel**. Hermine is geb. op 05.11.1887 in Voorst (Twello), overl. op 26.11.1958 in Deventer, dv Jan te Wechel en Geertruida Wissink.

Kinderen van Reinier en Johanna:

1. **Arnoldus Hermanus Lambertus Pennekamp**, geb. op 26.02.1909 te Voorst.
2. **Evert Christiaan Arie Pennekamp**, geb. op 09.03.1911 te Voorst. Volgt 1.4.4.10.1.1.1.2.2.
3. **Johannes Jacobus Reinier Pennekamp**, geb. in 1914 te Voorst, overl. op 19.09.1951 in Deventer.

1.4.4.10.1.1.1.2.2 Evert Christiaan Arie Pennekamp is geb. op 09.03.1911 te Voorst, zv Reinier Christiaan Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.1.2) en Johanna Jacoba Wijnen. Getrouwd op 27.10.1937 te Voorst met **Tonia Mannessen**. Tonia is geb. op 18.06.1912 te Voorst (Wilp), dv Harmen Jan Mannessen en Christina Hendrika Lubbers.

1.4.4.10.1.1.1.5 Bernard Pennekamp is geb. op 15.09.1885 te Voorst, overl. op 14.07.1943 te Warnsveld, zv Hermanus Arnoldus Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.1) en Everdina Arieana Christiena Scholten. Getrouwd op 10.08.1917 in Almkerk met **Goverdina Pruissen**. Goverdina is geb. op 15.03.1884 in Almkerk, overl. op 31.10.1946 te Zutphen, dv Hermanus Pruissen en Elizabeth Branderhorst.

Kinderen van Bernard en Goverdina:

1. **Hermanus Arnoldus Pennekamp**, geb. op 18.11.1917 te Anna Paulowna.
2. **Lambertus Pennekamp**, geb. op 27.07.1920 te Zutphen.
3. **Gerrit Pennekamp**, geb. op 27.07.1920 te Zutphen, overl. op 21.08.1920 te Zutphen.

1.4.4.10.1.1.2 Gerdina Berendina Pennekamp is geb. op 20.01.1842 te Brummen, overl. op 06.08.1927 te Brummen, dv Garrit Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1) en Hendrika Berends. Getrouwd op 05.11.1870 te Brummen met **Willem Addink**. Willem is geb. op 07.01.1840 te Rheden, overl. op 02.06.1911 te Brummen, zv Hendrik Jan Addink en Johanna Kattendaal.

1.4.4.10.1.1.3 Bernard Pennekamp is geb. op 16.02.1844 te Brummen, overl. op 02.10.1910 te Zutphen, zv Garrit Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1) en Hendrika Berends. Getrouwd (1) op 20.11.1869 te Brummen met **Hendrika Dirkje Willemsen**. Hendrika is geb. in 1852, overl. op 07.10.1874 te Brummen, dv Derk Willemsen en Gerritje van Goor. Getrouwd (2) op 07.12.1877 te Zutphen met **Gardina Hendrika Bartels**. Gardina is geb. op 06.04.1854 in Zutphen, overl. op 21.02.1919 te Zutphen, dv Jan Bartels en Jantjen Lebbink.

Kind van Bernard en Hendrika:

1. **N.N. Pennekamp**, levenloos geb. zoon, geb. op 27.03.1870 te Brummen.

Kinderen van Bernard en Gardina:

2. **Hendrika Johanna Pennekamp**, geb. op 18.06.1878 te Zutphen. Volgt 1.4.4.10.1.1.3.2.
3. **Gardina Margrieta Pennekamp**, geb. op 08.12.1879 te Zutphen. Volgt 1.4.4.10.1.1.3.3.
4. **Antonia Wilhelmina Pennekamp**, geb. op 08.04.1882 te Zutphen, overl. op 03.12.1882 te Zutphen.
5. **Antonia Wilhelmina Pennekamp**, geb. op 23.12.1883 te Zutphen. Volgt 1.4.4.10.1.1.3.5.
6. **Hendrika Derkjen Pennekamp**, geb. op 02.08.1886 te Zutphen, overl. op 23.05.1888 te Zutphen.
7. **Hermanus Arnoldus Pennekamp**, geb. op 06.12.1888 te Zutphen. Volgt 1.4.4.10.1.1.3.7.
8. **Marinus Jacobus Pennekamp**, geb. op 03.03.1891 te Zutphen, overl. op 21.02.1894 te Zutphen.
9. **Hendrika Derkjen Pennekamp**, geb. op 25.04.1893 te Zutphen.

1.4.4.10.1.1.3.2 Hendrika Johanna Pennekamp is geb. op 18.06.1878 te Zutphen, dv Bernard Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.3) en Gardina Hendrika Bartels. Getrouwd op 29.07.1908 te Zutphen met **Johannes Wilhelmus Wegh**. Johannes is geb. op 30.03.1879 in Gendt, overl. op 20.07.1944 in Duisburg (BRD) (overl. In het Sankt Johannes Krankenhaus), zv Theodorus Wegh en Anna Maria Geertruida Milder.

1.4.4.10.1.1.3.3 Gardina Margrieta Pennekamp is geb. op 08.12.1879 te Zutphen, dv Bernard Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.3) en Gardina Hendrika Bartels. Getrouwd op 28.12.1917 te Zutphen met **Cornelis van den Heuvel**. Cornelis is geb. op 06.04.1883 in Dordrecht, overl. op 16.07.1949 te Zutphen, zv Willem van den Heuvel en Maartje Poldermans.

1.4.4.10.1.1.3.5 Antonia Wilhelmina Pennekamp is geb. op 23.12.1883 te Zutphen, dv Bernard Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.3) en Gardina Hendrika Bartels. Getrouwd op 07.11.1913 te Zutphen met **Pieter Diederik Hissink**. Pieter is geb. op 28.07.1886 in Arnhem, zv Willem Coenraad Hissink en Johanna Eegner.

1.4.4.10.1.1.3.7 Hermanus Arnoldus Pennekamp is geb. op 06.12.1888 te Zutphen, overl. op 29.03.1967 in 's Gravenhage, zv Bernard Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.3) en Gardina Hendrika Bartels. Getrouwd op 19.12.1913 te Zutphen met **Johanna Christina Wakkermans**. Johanna is geb. op 18.07.1889 in Zutphen, dv Dirk Wakkermans en Maria van Groningen.

1.4.4.10.1.1.4 Gerrit Jan Pennekamp is geb. op 24.04.1846 te Brummen (Rhienderen), overl. op 09.03.1907 te Brummen, zv Garrit Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1) en Hendrika Berends. Getrouwd op 13.03.1880 te Brummen met **Johanna Wilhelmina Vaupell**. Johanna is geb. op 23.03.1858 te Brummen, overl. op 18.12.1943 te Brummen, dv Jan Willem Vaupell en Hendriena Herrikhuijzen.

Kinderen van Gerrit en Johanna:

1. **Jan Willem Pennekamp**, geb. op 14.01.1883 te Brummen. Volgt 1.4.4.10.1.1.4.1.
2. **Hendrik Pennekamp**, geb. op 12.10.1885 te Brummen, overl. op 10.06.1892 te Brummen.
3. **Hermanus Albertus Pennekamp**, geb. op 02.02.1888 te Brummen, overl. op 03.03.1888 te Brummen
4. **Hermanus Albertus Pennekamp**, geb. op 01.03.1889 te Brummen, overl. op 01.04.1890 te Brummen
5. **Hendriena Arnolda Pennekamp**, geb. op 23.05.1892 te Brummen. Volgt 1.4.4.10.1.1.4.5.
6. **Hermanus Arnoldus Pennekamp**, geb. op 18.04.1895 te Brummen. Volgt 1.4.4.10.1.1.4.6.
7. **Johanna Willemina Pennekamp**, geb. op 03.11.1897 te Brummen, overl. op 04.02.1899 te Brummen.
8. **Johanna Willemina Pennekamp**, geb. op 05.05.1900 te Brummen. Volgt 1.4.4.10.1.1.4.8.

1.4.4.10.1.1.4.1 Jan Willem Pennekamp is geb. op 14.01.1883 te Brummen, zv Gerrit Jan Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.4) en Johanna Wilhelmina Vaupell. Getrouwd op 10.11.1915 te Zutphen met **Aaltjen Fröger**. Aaltjen is geb. op 07.01.1883 te Zutphen, dv Karel Fröger en Reintje Jansen.

Kinderen van Jan en Aaltjen:

1. **Gerrit Jan Pennekamp**, geb. in 1916. Volgt 1.4.4.10.1.1.4.1.1.
2. **Reintje Pennekamp**, geb. in 1917. Volgt 1.4.4.10.1.1.4.1.2.
3. **Aaltjen Pennekamp**, geb. in 1918. Volgt 1.4.4.10.1.1.4.1.3.
4. **Johanna Willemina Pennekamp**, geb. in 10.1919 te Brummen, overl. op 28.12.1919 te Brummen.

1.4.4.10.1.1.4.1.1 Gerrit Jan Pennekamp is geb. in 1916, zv Jan Willem Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.4.1) en Aaltjen Fröger. Getrouwd op 29.05.1942 in Zutphen met **Trijntje Leentje Blokzijl**. Trijntje is geb. op 26.04.1915 in Veendam (Borgercompagnie), dv Harm Blokzijl en Hendrika Cornelia Dijkstra.

1.4.4.10.1.1.4.1.2 Reintje Pennekamp is geb. in 1917, dv Jan Willem Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.4.1) en Aaltjen Fröger. Getrouwd op 15.08.1942 in Brummen met **Christiaan Hasper**. Christiaan is geb. in 1916, zv Johannes Hasper en Maria Gerdina Everhard.

1.4.4.10.1.1.4.1.3 Aaltjen Pennekamp is geb. in 1918, dv Jan Willem Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.4.1) en Aaltjen Fröger. Aaltjen trouwde op 23.08.1941 in Brummen met **Hendrik Jan Everhard**. Hendrik is geb. in 1915, zv Johan Christiaan Everhard en Geertruida Jansen.

1.4.4.10.1.1.4.5 Hendriena Arnolda Pennekamp is geb. op 23.05.1892 in Brummen, dv Gerrit Jan Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.4) en Johanna Wilhelmina Vaupell. Getrouwd op 23.03.1929 in Brummen met **Herman Beumer**. Herman is geb. op 29.04.1894 in Brummen, zv Hendrik Jan Beumer en Lammerdina Margaretha Woessink.

1.4.4.10.1.1.4.6 Hermanus Arnoldus Pennekamp is geb. op 18.04.1895 in Brummen, zv Gerrit Jan Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.4) en Johanna Wilhelmina Vaupell. Getrouwd op 16.04.1921 in Brummen met **Hendriena Berendina Meijer**. Hendriena is geb. op 25.09.1897 in Rheden (Velp), dv Willem Meijer en Hendriena Vaupell.

1.4.4.10.1.1.4.8 Johanna Willemina Pennekamp is geb. op 05.05.1900 in Brummen, dv Gerrit Jan Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.4) en Johanna Wilhelmina Vaupell. Getrouwd op 23.07.1927 in Brummen met **Jacobus Klapwijk**. Jacobus is geb. op 07.06.1903 in Nieuwkoop, zv Abraham Klapwijk en Frederika van Leeuwen.

1.4.4.10.1.1.5 Steven Pennekamp is geb. op 09.02.1849 in Brummen (Rhienderen), overl. op 10.01.1935 in Brummen, zv Garrit Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1) en Hendrika Berends. Getrouwd op 06.11.1886 in Brummen met **Berendina Koning**. Berendina is geb. op 27.05.1857 in Brummen (Oeken), overl. op 23.10.1945 in Brummen, dv Manus Koning en Gerritje Bouhof.

Kinderen van Steven en Berendina:

1. **Gerritje Pennekamp**, geb. op 26.12.1888 in Brummen, overl. op 20.11.1890 in Brummen.
2. **Hendrika Wilhelmina Pennekamp**, geb. op 12.01.1890 in Brummen, overl. op 20.01.1954 in Zutphen.
3. **Gerrit Pennekamp**, geb. op 19.12.1891 in Brummen, overl. op 13.05.1917 in Zierikzee.
4. **Hermanus Pennekamp**, geb. op 15.11.1893 in Brummen, overl. op 19.11.1919 in Brummen.
5. **Steven Pennekamp**, geb. op 14.11.1895 in Brummen. Volgt 1.4.4.10.1.1.5.5.
6. **Berendina Hendrika Pennekamp**, geb. op 22.06.1897 in Brummen, overl. op 14.07.1924 in Brummen.

1.4.4.10.1.1.5.5 Steven Pennekamp is geb. op 14.11.1895 in Brummen, zv Steven Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.1.5) en Berendina Koning. Getrouwd op 25.05.1932 in Harderwijk met **Jurgina Lieben**. Jurgina is geb. op 16.06.1903 in Nijmegen, overl. op 28.10.1968 in Leiden, dv Fokko Lieben en Peetje Vrijhof.

1.4.4.10.1.3 Jan Willem Pennekamp is geb. op 21.10.1812 in Steenderen, overl. op 01.07.1856 in Kampen, zv Harmanus (Manus) Pennekamp (zie 1.4.4.10.1) en Jenneken Janssen. Getrouwd op 27.02.1845 in Kampen met **Hilligjen Van Heerde**. Hilligjen is geb. op 27.01.1818 in Kampen, overl. op 12.11.1900 in Kampen, dv Jan van Heerde en Lamberdina Veluwenkamp.

Kinderen van Jan en Hilligjen:

1. **Lambertus Joan Pennekamp**, geb. op 03.01.1846 in Kampen, overl. op 10.01.1847 in Kampen.
2. **Lamerdina Pennekamp**, geb. op 23.03.1847 in Kampen, overl. op 12.03.1849 in Kampen.
3. **Hermine Johanna Pennekamp**, geb. op 16.11.1848 in Kampen, overl. op 03.11.1852 in Kampen.
4. **Jan Willem Lambertus Pennekamp**, geb. op 19.08.1850 in Kampen.
5. **Jan Pennekamp**, geb. op 27.08.1851 in Kampen, overl. op 02.12.1852 in Kampen.
6. **Jan Pennekamp**, geb. op 11.01.1853 in Kampen.
7. **Hermine Pennekamp**, geb. op 23.03.1854 in Kampen, overl. op 04.08.1858 in Kampen.
8. **Joannes Pennekamp**, geb. op 07.08.1856 in Kampen, overl. op 07.04.1868 in Kampen.

1.4.4.10.1.3.6 Jan Pennekamp is geb. op 11.01.1853 in Kampen, overl. op 26.11.1883 in Barneveld, zv Jan Willem Pennekamp (zie 1.4.4.10.1.3) en Hilligjen Van Heerde. Getrouwd op 11.05.1877 in Barneveld met **Philippina Hendrika van Bruggen**. Philippina is geb. op 05.07.1850 in Barneveld, overl. op 27.05.1929 in Barneveld, dv Gerrit Jan van Bruggen en Gijsbertje van den Broek.

Kinderen van Jan en Philippina:

1. **Lambertus Jan Willem Pennekamp** [1.4.4.10.1.3.6.1], geb. op 18.02.1878 in Doetinchem (Stad), overl. op 30.12.1936 in Barneveld.

2. **Gijsbertha Hildegonda Pennekamp**, geb. op 05.04.1879 in Doetinchem (Stad). Volgt 1.4.4.10.1.3.6.2.
3. **Helegonda Wilhelmina Pennekamp**, geb. op 21.12.1880 in Doetinchem (Stad), overl. op 17.03.1882 in Doetinchem (Stad).
4. **Helegonda Wilhelmina Pennekamp**, geb. op 06.09.1882 in Doetinchem (Stad), overl. op 11.01.1938 in Barneveld.

Wordt vervolgd OTGB 2022-02.

Hendrik te Winkel is er helemaal klaar mee.

‘Alsof ik stenen zou hebben ontvreemd.’

Alice Garritsen, garritsenalice@gmail.com

Hendrik te Winkel is een van de getuigen in de kwestie Henricus Rumpius, de zaak die Hengelo (Gld) vanaf 1683 een aantal jaren uit de slaap houdt. Met eigen ogen heeft hij gezien hoe deze Hengelose predikant een vrouw lastig valt. Zijn getuigenis wordt hem echter niet in dank afgenomen.

Geboren in Ruurlo trouwt Hendrik, die dan nog Hendrik Teunissen genoemd wordt, in 1664 in Hengelo (Gld) met de weduwe Hendersken ter Stege. Ook zij is in Ruurlo geboren. Ze is blijven wonen op de boerderij die ze met haar overleden man Derk Wiemelink bestierde: Wiemelink, Hesselinkdijk 1 in de Hengelose buurtschap Noordink. In die tijd kent men nog nauwelijks vaste familienamen. Vaak duidt men iemand aan met de naam van de boerderij waarop hij woont. Zo gaat Hendrik al snel nadat hij bij Hendersken ingetrokken is, door het leven als Hendrik Wiemelink. In 1676 zegt Hendrik de pacht van die boerderij op en verhuist met zijn gezin naar 't Winkel, Winkelsweg 1 in de buurtschap Dunsborg. Daardoor heet hij niet lang daarna ... Hendrik te Winkel.

Waarvan Hendrik getuige is

Het is 17 september 1683. Samen met een aantal andere mannen heeft Hendrik die dag voor de dominee een voorraad turf uit het Gooise veen opgehaald. Zo zal Henricus Rumpius er in de winter warmpjes bij zitten. Het is een dag hard werken, maar 's avonds worden de mannen op de pastorie aan de Ruurloseweg (die ter hoogte van de huisnummers 28-30 stond)

daarvoor rijkelijk onthaald. Er is ruim eten voorhanden, en wijn, bier en brandewijn in overvloed. Ook hun vrouwen mogen aanschuiven. Tot laat in de nacht is het een vrolijke boel. Het begint al licht te worden als Hendrik te Winkel zich er eindelijk toe kan zetten om naar huis te gaan. Voordat hij vertrekt, wil hij eerst de predikant nog bedanken voor de genoeglijke avond. Hij kan Rumpius echter niet vinden. Maar na een tijdje ziet hij hem: buiten in de struiken bij de waterput, samen met Anneken Klein Lenderink. De dominee heeft zijn armen om haar heen geslagen en kust haar. Hendrik hoort haar roepen: 'U bent onze pastoor¹, onze leraar, u behoort zulke dingen niet te doen'. Maar dat is voor Rumpius geen reden om te stoppen. En Hendrik ziet daarna nog veel meer. Later zal hij hierover door Justitie meerdere keren worden ondervraagd.

De reacties op zijn getuigenis

Anneken ontkent alles: 'Als ik schuldig zou zijn aan wat de boeren hebben verklaard, dan zal ik mijn leven lang geen kind ter wereld brengen.' Pikant detail: later zal blijken dat Anneken op dat moment zwanger was, of ... door de predikant zwanger is geraakt, want acht maanden na de feestelijke avond ziet haar eerste kind het levenslicht. Ook Annekens familie roert zich. Haar man Arend zegt dat Hendrik te Winkel 'een onbezonnen verklaring' over zijn vrouw heeft afgelegd. Haar schoonmoeder Trijne die op boerderij Grote Holte woont (Holterkampsweg 1, buurtschap 't Gooi), begint wild om zich heen te roepen dat Hendrik een mensensmoordenaar en een eerdief is, en dat hij de duivel ach-

1. De benamingen 'dominee' en 'pastoor' worden in die tijd beide gebruikt. Het is immers nog niet lang na de Hervorming. Dominee (toen dominus) was de officiële benaming binnen de protestantse kerk. 'Het volk' hield uit gewoonte nog lang vast aan het eigenlijk rooms-katholieke 'pastoor'.

terna zal gaan. Dat maakt Hendrik zo kwaad dat hij een advocaat in de arm neemt en wegens laster een rechtszaak tegen haar begint.

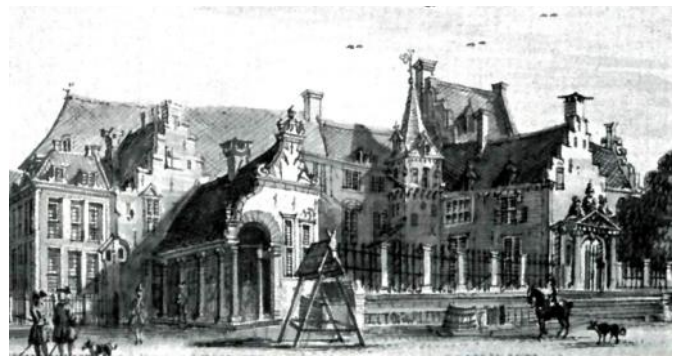
Hengelo anno 1711 (Fragment uit de 'Caarte der bouwlanden onder den Hof te Hengel', bron: Gelders Archief 0012-1161)

Ook Henricus Rumpius zelf zit niet stil. Hij bedient zich van de methode 'de aanval is de beste verdediging', en stookt Annekens moeder Hilleken Klein Lenderink en zusje Berentien op om een oude koe uit de sloot te halen. Het leek nooit van belang, maar nu opeens verklaren beide vrouwen dat Hendrik te Winkel vijf jaar eerder, in de herfst van 1678, stenen achterover heeft gedrukt. Destijds had hij een partij stenen van de eigenaar van zijn boerderij gekregen om daarmee een schoorsteenpijp op zijn huis te zetten. Na de klus waren er nog zo'n driehonderd over. 'Die stenen heeft hij in zijn stal onder het stro verborgen', zo verklaart Hilleken. 'Daarna heeft hij ze verkocht, het honderd voor veertien stuiver, en ze 's nachts terwijl zijn knecht sliep, op de stortkar geladen, en weggebracht. Hendrik heeft ons destijds te verstaan gegeven er met niemand over te praten. Lang heb ik me daaraan gehouden, maar de huidige aanvallen op onze dominee gaan me zo aan het hart, dat ik nu toch met dit verhaal naar buiten kom.' En niet in het minst natuurlijk: ook de eer van dochter Anneken is in het geding.

Nog een rechtszaak

De stoom komt Hendrik te Winkel inmiddels uit de oren. Hij is er helemaal klaar mee. Na dat gescheld van Trijne op Grote Holte nu ook dit nog! Hij laat het er niet bij zitten en begint ook een rechtszaak tegen Hilleken en haar dochter Berentien. 'Alsof ik stenen zou hebben ontvreemd', roept Hendrik tijdens de zitting, 'hoe dur-

ven ze zo iets te beweren over een eerlijk iemand als ik. Kunnen ze dat dan bewijzen?'. Als de vrouwen door de rechter worden ondervraagd, verklaren ze eerst dat ze beiden vasthouden aan hun eerdere getuigenis. Maar dan maakt Berentien een enigszins terugtrekkende beweging door eraan toe te voegen dat ze niet zeker weet of die stenen wel allemaal van de boerderij-eigenaar waren. 'We zijn op verzoek van de pastoor goedwillig naar dat verhoor gekomen, en weten beiden eigenlijk niets ten nadele van Hendriks goede naam en faam te zeggen. We kennen hem niet anders dan als een eerlijk man.' En zo kwam de aap uit de mouw. De eigenaar van de boerderij zal later verklaren dat Hendrik de overgebleven stenen mocht houden. De uitkomst van beide rechtszaken kennen we niet.

Hof van Gelre, Arnhem (Jan de Beijer (1703-1780), bron: www.museumarnhem.nl/collectie/1808/prinsenhof-te-arnhem)

Nabuurschap

Hendrik en Hilleken zijn burenn. Hun boerderijen Klein Lenderink (nu Wevershuis geheten, Winkelsweg 3) en 't Winkel liggen slechts zo'n 200 meter van elkaar. Zouden zij elkaar vanaf dat moment nog gegroet hebben? Elkaar geholpen hebben bij het oogsten of bij andere piekmomenten in een jaar, bij ziekte of overlijden, zoals het nabuurschap verlangt? Voor Hendrik te Winkel is de zaak Rumpius nog niet voorbij. In 1687, vier jaar na het incident bij de pastorie, wordt hij nog een laatste keer door Justitie opgeroepen. Die keer moet hij helemaal naar Arnhem om er bij het Hof van Gelre zijn verklaring te herhalen. Het overspel van de predikant met Anneken wordt door dat Hof echter uiteindelijk niet in behandeling genomen. Dit wegens gebrek aan bewijs.

De complete kwestie Rumpius staat beschreven in mijn boek 'Een beerput die geen doofpot werd', alicegarritsen.blogspot.com. Dit artikel verscheen eerder in De Olde Kaste, tijdschrift van de Oudheidkundige Vereniging Hengelo (Gld) 2021-04.

Colofon

Redactie OTGB

Wilma Groot Enzerink, Gerrit Goorman, Thijs Nieuwenhuis en Nico Stronks

Redactieadres OTGB

p/a Prinsenstraat 27, 7121 AE Aalten, redactie@otgb.nl

Abonnementenadministratie

Henk Navis, p/a Prinsenstraat 27, 7121 AE Aalten,
penningmeester@otgb.nl

Bankrekening OTGB: NL30 RABO 0117 0286 57

Jaarabonnement

Het jaarabonnement van het OTGB is € 27,00 per jaar (bij automatische machtiging € 1,00 korting). Bedragen excl. verzendkosten buitenland.

Digitaal abonnement € 23,50 (bij automatische machtiging € 1,00 korting).

Digitaal en papieren abonnement € 32,00 (bij automatische machtiging € 1,00 korting).

Opzegging schriftelijk vóór 1 december.

Website

<https://www.otgb.nl>

<https://www.hdcaalten.nl>

Contact: historischdocumentatiecentrum@gmail.com

of telefonisch 06-27324456

Overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, alleen met schriftelijke toestemming van redactie en/of auteurs met bronvermelding.

Vormgeving: vrijwilligers OTGB

© OTGB 2022

ISSN: 1386-0917

Euregionaal Historisch Documentatie Centrum

Op de bovenverdieping van het 'Naobershuus' aan de Prinsenstraat 27 te Aalten is het Euregionaal Historisch Documentatiecentrum gevestigd waar diverse collecties sinds juni 2016 zijn ondergebracht.

In onze bibliotheek vindt u veel historisch materiaal zoals boeken, tijdschriften en kranten. Hierin zijn verschillende onderwerpen te vinden als historie van de streek, Tweede Wereldoorlog (in drie talen), nieuws uit vroeger tijden, etc.. Vele transcripties zijn er te vinden van doop-, trouw- en begraafboeken uit plaatsen in Oost-Gelderland, ook van markeboeken. Verder zijn er bidprentjes, krantenknipsels, de privé-aantekeningen van dokter Das, jaargangen van diverse lokale bladen en enkele persoonlijke archieven die u mogelijk kunnen helpen bij uw onderzoek. Tevens zijn er vele boeken uit de Duitse grensregio en diverse genealogieën in te zien.

Het EHDC biedt ook diensten aan (tegen een kleine vergoeding) zoals het digitaliseren van foto's en dia's, het scannen en digitaliseren van uw eigen (genealogisch) archief, maar ook hulp voor (genealogisch) onderzoek is bij ons aan te vragen.

De openingstijden van het EHDC zijn:

Elke maandag van 19:30-22:00 uur en elke 2e zaterdag van de maand van 09:30-15:00 uur.

(momenteel alleen nog op afspraak)

Kijk voor meer informatie op www.hdcaalten.nl.

OPROEP

Het EHDC wordt volledig gerund door vrijwilligers. Lijkt u dat ook wat? Neem dan contact op met Jessica Demkes, 06-27324456.

Foto achterkant omslag

Elke uitgave plaatsen wij op de achterkant van de omslag een foto ingestuurd door één van onze leden, met een eventuele meegestuurde korte toelichting erbij (max. 50 woorden). Heeft u ook een mooie foto gerelateerd aan Genealogie of Boerderijonderzoek? Mail deze, incl. evt. toelichting dan naar redactie@otgb.nl en wie weet staat uw foto een volgende uitgave afgebeeld.

Foto's worden geplaatst met bronvermelding. Ingezonden foto's blijven eigendom van inzender en worden door het OTGB alleen gebruikt voor deze rubriek.

Boerderij “t Beking” aan de Hessenweg te Aalten in wintertooi. Gebouwd in opdracht van Johan Beking in 1927. Naderhand bewoond door de familie Smits en sinds 2015 door de huidige bewoners. Deze hebben ook de boerderij deze naam gegeven, daarvoor was de boerderij naamloos. Een eenvoudig boerderijtje waar op de deel een opstelplaats was voor 3 koeien en 2 varkenshokken. In de jaren ‘50 is er een aparte stal bijgebouwd voor 6 koeien. Bij de boerderij stonden ook diverse kippenhokken (deels verplaatst door de aanleg van de Hamalandroute in de jaren zestig). De huidige bewoners hebben achter op het erf in oude stijl een kippenhok teruggebouwd. Op het erf zijn ook weer hoogstamfruitbomen aangeplant, evenals leilindes voor het huis.